

SLOVENSKI JADRAN

KOPER, PETEK 17. FEBRUARJA 1956

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

LETO V. ŠT. 8

Izhaja vsak petek. Posamezna št. 10 din. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema-
naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrletna pa 130 din. Za ino-
zemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Tek. rač. pri Kom. banki v Kopru 65-KBI-Z-181.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško
podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ulica 26,
telefon šte. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Rokopisov ne vračamo.

SAMOUPRAVLJANJE SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Prva tri leta samoupravljanja so-
cialnega zavarovanja so za nami.
Mandatna doba takrat izvoljene
skupščine se bliža svojemu koncu
in dne 21. februarja bodo v vsem
koprskem okraju nove volitve čla-
nov v skupščine socialnega zava-
rovanja. Te dni se vsi naši kolektivi
pripravljajo na volitve. Skoraj pov-
sod so že izvolili delegate, ki bodo
na prihodnjih volitvah izvolili nove
člane samouprave socialnega zava-
rovanja. Sedaj razpravljajo o kan-
didatih za novo skupščino. Nad 30
tisoč zavarovancev, aktivnih in u-
pokojenih, razmišlja te dni, koga
bodo predlagali v samoupravne
urade.

Minila tri leta so našim zava-
rovancem zadostovala, da so se pre-
pričali o pomenu skupščine in usta-
nove socialnega zavarovanja, za ka-
tero se je naš delavski razred boril
od vsega začetka. In če lahko trdi-
mo, da je celokupno delavsko upra-
vljanje doseglo pričakovane uspehe,
potem ta trditve drži prav tako tu-
di za samoupravljanje v socialnem
zavarovanju. Svoje se, ki so jih
imeli v minulih letih upravni od-
bori naših podjetij v Kopru, Se-
žani in Postojni dokazujejo veliko
zanimanje zavarovancev za svoj
zavod. Hkrati pa je to tudi najpre-
pričljivejši dokaz, da je upravljanje
socialnega zavarovanja res in izk-
ljučno v rokah zavarovancev, kar
mu daje socialistični značaj in kar
pomeni eno največjih pridobitev naš-
ih delovnih ljudi, kakor tudi nji-
hovo pripravljenost in voljo, da jo
utrjujejo in razvijajo.

Ko danes izrekamo priznanje na-
šim tovarišem za nad triletno so-
delovanje v tej ustanovi, pozivamo
vse člane naših delavskih svetov in
delegate, ki bodo izvolili člane v
novo skupščino, naj dobro premisli-
jo, preden oddajo svoj glas. V novo
skupščino naj pridejo oni tovariši
in tovaršice, ki jih naša socialna in
zdravstvena vprašanja posebno za-
nimajo. V naših kolektivih in naših
sindikalskih podružnicah še ni do-
volj ljudi, ki bi proučevali naše de-
lovno in socialno zakonodajo ter
zadevno problematiko. V te ustano-
ve pa naj pridejo tisti, ki so pri-
pravljani delati za skupnost in na-
šo socialistično ureditev. Predvsem
pa naj pridejo v nove skupščine to-
variši, ki so svoje lastnosti do-
kazali že s svojim delom v doseda-
nji skupščini.

Skupščina socialnega zavarovanja
ima razen pristojnosti, ki so ji da-

ne z zadevnimi predpisi (potrdi-
tve predračunov, zaključnih raču-
nov, odobritev statuta itd.) še dru-
ge važne politične naloge. Njeno bi-
stvo je v tem, da pomeni hoteenje
in voljo 30.000 zavarovancev, ki
skupno s svojimi družinskimi člani
tvorijo velik del vsega prebiv-
alstva našega okraja. Pred to skup-
ščino mora uprava zavoda iznašati
svoje težave, opravičiti vsak izda-
tek in sleherni ukrep, vsakemu čla-
nu skupščine pa mora odgovoriti na
sleherno postavljeno vprašanje. Ta
zasedanja so javna tribuna, kjer mo-
rajo biti pojasnjeni in razloženi
vsi problemi s tega družbenega po-
dročja in nakazane smernice dela
ter organov. Na isti način kot pri-
našajo ti izvoljeni zastopniki zava-
rovancev problematiko delovnih
kolektivov v skupščino, morajo pre-
našati tudi sklope skupščine na de-
lovne kolektive. Biti morajo odloč-
ni ko je treba zagovarjati stališče
smotrnega in preudarnega trošenja
sredstev socialnega zavarovanja.

Delo skupščine socialnega zava-
rovanja je pestro in raznoliko, in
zahteva od svojih članov ne le ob-
širno, splošno razgledanost, temveč
tudi moralne in politične kvalitete.

Na prvih sestankih, na katerih so
govorili o kandidatih v novo skup-
ščino, so se pokazala stremiljenja
posameznih sindikalnih podružnic,
da kandidirajo v prvi vrsti ljudi iz
svojih delovnih kolektivov. Čeprav
je to do neke mere pozitivno, ker
dokazuje zanimanje zavarovancev
za svoj zavod, vendar ne moremo
tega povsod odobriti. Tak način vo-
livne kampanje ima lahko za po-
sledico, da pridejo v skupščino pri-
padniki večjih kolektivov samo za-
to, ker jim je zajamčeno večje šte-
vilo glasov, iznadejo pa tovariši iz
manjših kolektivov, čeprav imajo
morda več pogojev za kandidate.

Volilne priprave so v polnem raz-
mahu. Volilna komisija pri okraj-
nem zavodu za socialno zavarova-
nje v Kopru sprejema vsak dan po-
ročila o teh pripravah od svojih
podkomisij iz Pirana, Kopra, Se-
žane, Postojne in Ilirske Bistrice.
Naše sindikalne podružnice in de-
lovni kolektivi so ukrenili vse, da
bodo 21. februarja vsi naši delovni
ljudje javno pokazali, kako vi-oko
cenijo to našo socialistično ustano-
vo, kot člen naše celokupne druž-
bene ureditve.

Anton Ukmar

Posledice mraza in snežnih viharjev

Hudo neurje, ki je v teh dneh za-
jelo vso Jugoslavijo, ni prizaneslo
niti omborskim krajem. Ob obali
koprskega okraja že dolgo let ne
pomnijo toliko snežnih padavin, ni-
ti ne mraza, ki je dosegel do -12,8
stopinj C in tudi burje ne s posa-
meznimi sunki do 110 km na uro.
Zato ni čuda, da je prišlo do vrste
nesreč, ki so zahtevale tudi življe-
nja treh starčkov iz koprskega
okraja. Tako je v Sežani zmrznil
72-letni delavec pri Splošnem grad-
benem podjetju Primorje Anton
Gašperut, v Krajin vasi pri Dutov-
ljah 69-letni Filip Sušteršič, na ko-
lovozni poti med Ospom in Socer-
bom pa 67-letni Ivan Bandi.

V Kopru in bližnjih krajih je bilo
v teh dneh šest dimniških požaro-
v, ki jih je povzročila burja. V
poslopju Zavoda za pospeševanje
gospodarstva v Škocjanu se je vnel
dimnik in ogenj je povzročil okrog
50.000 dinarjev škode. Le hitri in-
tervenciji koprskih gasilcev gre za-
hvala, da požar ni povzročil večje
škode. Vzroki dimnih požarov v Ko-
pru so tudi posledica neočiščenih in
zanemarjenih dimnikov, kar nujno
narekuje posvetiti temu vprašanju
več pozornosti.

Gozdni požar ob železniški progi
med Sežano in Dutovljami je pov-
zročil okrog 300.000 dinarjev škode.
Vzrok požara so bile iskre, ki so
uhajale iz železniške lokomotive,
ker ni imela na dimniku predpisane
mreže.

Tudi cestni promet je utrpel pre-
cej škode zaradi snežnih zametov,
ki so bili skoraj na vseh cestah na-
šega okraja. V teh dneh je bil red-
ni promet le na progi Koper-Pi-
ran, pa še temu je grozila ukinitev,
ker so morski valovi večkrat plju-
skali na cesto, ki je sproti ledene-
la. Koper je bil dva dni brez pošte
in časopisov. V četrtek pa se je do-
godila tudi manjša prometna nez-
goda ob trčenju med Slavnikovim
avtobusom in tovornim avtomobi-
la ovinku pred Rodikom. Člove-

ških žrtev ni bilo, škodo pa so oce-
nili na 110.000 dinarjev. Med Po-
stojno in Planino sta se istega dne
zaletela osebna avtomobila koprške-
ga podjetja Fructus in ljubljanske-
ga Impexa. Škodo so ocenili za
okrog 50.000 dinarjev. Zaradi pole-
dice je 10. februarja zavozil s ce-
ste avtobus, ki vozi na relaciji Ko-
per-Buzet. Snežni vrtinci so za-
stirli šoferju pogled na cesto in le
njegovi prisebnosti gre zahvala, da
so bili potniki obvarovani poškodb,
škoda na avtobusu pa znaša okrog
četrtil milijona dinarjev.

V dnevih najhujše burje je zastal
tudi pomorski promet. V koprskem
pristanišču zasidrana ladja »Ivan
Cankar« zaradi razburkanega mor-
ja ni mogla dva dni izpluti.

Zaradi hudega mraza, in pomanj-
kanja električne energije je nastal
zastoj tudi v proizvodnji. Zdravstve-
ne ustanove pa so v teh dneh spre-
jele znatno več bolnikov kot obič-
ajno. Največ je bilo prehladov in
grine.

Njim pa je zima prinesla veselje

S seje Sveta za gospodarstvo pri OLO Koper Več pozornosti podjetjem, ki so v težavah

V torek so na seji sveta za go-
spodarstvo ponovno razpravljali o
stanju v tovarni steklene galante-
rije v Hrpeljah in o problemih to-
varne štetk in metel Istra v
Kopru. Tovarni steklene galante-
rije v Hrpeljah so odobrili po-
roštvo za kritje morebitne izgube
s tem, da občina jamči za po-
roštvo. Pri tem so člani sveta na-
čeli tudi vprašanje krivcev za ma-
lomarno poslovanje podjetij. Za-
vzemali so se za ostro ukrepanje
proti takim pojavom in zahtevali,
naj občinski odbori posvetijo pod-
jetjem več pozornosti.

Občinski ljudski odbori bodo de-
jansko morali bolj nadzirati delo
takih kolektivov, ki zaradi neure-
jenega finančnega poslovanja za-
idejo v težave. Tudi o vprašanju
dajanja poroštev za 60 ali 100 o-
dstotne plače, se bo treba bolj po-
globiti, kajti neredko se zgodi, da
je podjetje bilo s tem rešeno prve
stiske in zašlo zaradi lagodnosti,
češ, saj nam bo ljudski odbor za-
gotovil plače, v še večje težave.
Pri teh vprašanjih bodo organi de-
lavske samouprave morali odigrati
odločilnejšo vlogo, pa tudi občin-
ski ljudski odbori se bodo morali
v bodoče bolj poglobiti v delo ta-
kih, zaradi poslovanja uprav, bolj
šibkih podjetij.

Zatem so člani sveta razpravlja-
li o nadaljevanju investicij iz
prejšnjega leta v prvem četrtletju
litos. Pristojnim republiškim or-
ganom bodo predlagali načrt za
nadaljevanje del v znesku 341 mi-
lijonov dinarjev.

Nekateri člani sveta za gospo-
darstvo so se v nadaljevanju
zavzemali za ustanovitev strokov-
nega ekonomskega lista. Izdelali
so posebni predračun in sestavili
uredniški odbor. Strokovno glasilo
ekonomistov bi izhajalo enkrat me-
sečno na 16 straneh. Posamezna
številka bi stala približno 20 di-
narjev. Člani sveta so po širši raz-
pravi menili, da je ta predlog pre-
uranjen in ga začasno odklonili.

V nadaljevanju so člani sveta
odobrili predlog sveta za cestni
promet o nakupu prepotrebnih
potniških vozil. Svet za cestni pro-
met je sestavil tri variante glede
na nakup, člani sveta pa so se
zavzemali a zadnjo, najcenejšo va-
rianto, to je za nakup 80% vozil
v inozemstvu.

V razpravi o škodi po potresu v

Ilirski Bistrici so člani sveta odo-
brili kot pomoč prizadetim 10 mi-
lijonov dinarjev.

Za tem ko so imenovali izve-
dence za posamezne stroke za
okrožno gospodarsko sodišče, so
dalje razpravljali še o pripravah
za formiranje vodne skupnosti. Ob
koncu seje pa so potrdili še nekaj
gospodarsko pravnih ukrepov.

Razbremenimo avtobusni promet

Na drugi seji sveta za cestni pro-
met OLO Koper so v glavnem raz-
pravljali o potniškem prometu. Čla-
ni sveta so se zavzemali po uvedbi
hitre železniške povezave med Ljub-
ljano in Kozino. Na Kozini bi mo-
rali zato urediti potrebno postaja-
lišče, hkrati pa bi morali uvesti od
Kozine do Kopra več avtobusnih
prog. Če bi tak vlak iz Ljubljane,
ki bi postal samo v Postojni, Piv-
ki in Divači, bil povezan na jutran-
nje vlake, ki pripeljejo v Ljublja-
no, zvečer pa bi pripeljal po/nike
iz Kopra na večerne ali nočne vla-
ke, bi s tem razbremenil progo
Ljubljana - Koper in bi mogli
več avtobusov uporabiti na drugih
lokalnih progah, kjer je še frekven-
ca premajhna.

V nadaljevanju so razpravljali o
spremembi plovnega reda ladij na
26 liniji, to je iz Umaga do Seslja-
na. Novi plovni red se bo začel 5. ju-
nija in bo prilagojen potrebam pre-
bivalstva v obmorskih mestih.

Glede na organizirano prevaž-
nje blaga so člani sveta razprav-
ljali o ureditvi zbirnih skladišč v
Kopru in Ljubljani. V Kopru bo-
do uredili dvoje skladišč, medtem
ko bomo v Ljubljani imeli eno sa-
mo tako skladišče.

Podrobnejše poročilo o seji in
sklepih sveta za cestni promet ob-
javljamo v Uradnem vestniku.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Po sedanjih ugotovitvah, ki pa
niso dokončne, je na področju biv-
šega koprškega okraja zmrznilo
precej oljk in smokev.

Naše kmetovalce obveščamo, naj
za sedaj ne podvzemajo nobenih
ukrepov n. pr. sekanje dreves, red-
čenje in podobno. Vse potrebne
ukrepe bodo morali podvzeti pozne-
je, ko bomo imeli bolj točne ugotov-
vitve.

Zmrznilo je tudi precej semenske-
ga krompirja. Zato obveščamo kme-
tijske zadrage, naj takoj ugotovijo
koliko semenskega krompirja bodo
potrebovale na svojem območju.
OZZ bo poskusila preskrbeti seme
najbolj ustrežajočih vrst. Za sedaj
imamo na razpolago večjo količino
krompirja »Bemov zgodnji«, ki je
že v uporabi na Koprskem.

O obveščamo kmetijske za-
drage, da blokirajo količine mer-
kantilnega krompirja »zgodnji la-
binski«, ki ga imajo po trgovinah.
Ta krompir bomo po potrebi upo-
rabili za seme.

Nadalje obveščamo kmetijske za-
drage na območju koprškega okra-
ja, naj nam takoj sporočijo, kakšno
škodo je do sedaj povzročil mrz
na njihovem območju, kaj so pod-
zele in kakšno pomoč potrebuje
glede tega od OZZ.

Okrajna zadrzna zveza Koper

NAROČNIKOM IN BRALCEM

SLOVENSKEGA JADRANA

ZADNJA IN DANAŠNJA STE-
VILKA NAŠEGA TEDNIKA STA
IZŠLI Z ZAMUDO ZARADI RE-
DUKCIJE ELEKTRIČNEGA TOKA.
KER DO TEGA NI PRIŠLO PO
NAŠI KRIVDI, UPAMO, DA BO-
MO NAŠLI PRI VAS RAZUMEVA-
NJE ZA NAŠE TEŽAVE IN DA
NAM BOSTE BLAGOHOTNO O-
PROSTILI, KER NISTE PRAVO-
ČASNO DOBILI LISTA.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Sprehod POSVETU

Proti anglo-ameriškim ukrepom na Bližnjem in Srednjem vzhodu je te dni ostro nastopilo sovjetsko zunanje ministrstvo s posebno deklaracijo. Gre za kritiko nameravanih akcij Združenih držav Amerike in Velike Britanije na na tem področju, o katerih je bilo govora na nedavnem sestanku Eisenhower-Eden v Washingtonu. V deklaraciji poudarja sovjetsko zunanje ministrstvo, da bi kakršni koli ukrepi izven OZN in brez sodelovanja držav Bližnjega in Srednjega vzhoda, lahko samo ogrozili mir in varnost na tem področju. Sovjetska zveza omenja v zvezi s tem tudi skupno izjavo Egipta, Sirije, Libanona, Saudske Arabije, Jemena, Iraka in Jordana iz leta 1950, v kateri so te države poudarile, »da ne bodo trpele nobene akcije, ki bi utegnila ogroziti njihovo neodvisnost ali njihovo suverenost«.

V Londonu so sovjetske obtožbe ostro zavrnil. Predsednik Eden je izjavil, da je britanska politika na Bližnjem in Srednjem vzhodu v skladu z načeli OZN. Predstavniki zunanje ministrstva pa je dejal, da so v Washingtonu sklepali le o dejanjih, ki naj bi vplivala na pomiritev na tem področju. Pri tem je poudaril, da sploh ni bilo govora o pošiljanju čet na Bližnji vzhod brez privolitve držav tega področja.

Dvajseti kongres KP Sovjetske zveze je v ospredju dogodkov tega tedna. To je prvi kongres KP ZSSR po Stalinovi smrti. Čeprav so novinarjem zahodnih držav zabranili, da bi prisostvovali zasedanju, ki bodo trajala okrog 10 dni, so vendar zahodni časopisi polni poročil o vseh podrobnostih s kongresa. Zahodni novinarji se pač poslužujejo informacij sovjetskega tiska in radia, ostalo pa je stvar njihove iznajdljivosti. Že prvi dan kongresa je bila na sporedu najvažnejša točka — referat prvega sekretarja CK PK Sovjetske zveze Nikite Hruščeva. Hruščev je bral svoj referat, ki je imel po poročilih nekaterih inozemskih agencij nad 50.000 besed, nad 6 ur. Glede zunanje politike Sovjetske zveze je zatrdil, da temelji na načelih nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Obširno je obravnaval pojem koeksistence, ki je po njegovem mnenju mirno tekovanje dveh sistemov, socialističnega in kapitalističnega. Hruščev je nadalje dejal, da komunizma ni moč ustvariti z oboroženo intervencijo od zunaj, marveč da je to stvar notranjega razvoja posameznih dežel. Pota razvoja v socializem so zelo različna, kar je odvisno od specifičnih pogojev posameznih dežel. Tu je Hruščev omenil kot primer Kitajsko in Jugoslavijo. Našo državo je Hruščev sploh večkrat omenil v svojem referatu in zatrdil, da Sovjetska zveza želi nadaljnje razvijanje prijateljskih stikov z nami. Glede notranjega razvoja države pa je obravnaval predvsem gospodarstvo, ki je po njegovih besedah doseglo velik razvoj. V prihodnjih letih imajo v načrtu med drugim uvedbo sedemurnega delovnega dneva.

Maroko ni za formalno, ampak za dejansko neodvisnost. S tako parolo je prišla v terek v Parizu močna maroška delegacija pod vodstvom sultana Ben Jusefa. Prvi razgovor med predsednikom francoske vlade Molletom in sultanom Ben Jusefom so pokazali, da hoče Maroko gospodarsko in politično neodvisnost ter svojo vojsko in diplomacijo. Toda zadeva ni tako enostavna, ker ima tudi Španija protektorat nad delom maroškega ozemlja. Maroko pa zahteva popolno združitve dežele. Francoska vlada se je zavezala, da bo o razgovorih sproti obveščala špansko vlado. V političnih krogih

resna vprašanja tržaške gospodarstvene obnove.

Čeprav je že več kot deset let, ko je bila vojna končana, so v obmejni vasi Prebeneg v občini Milje še vedni sledovi vojnega puščenja. Stevilna gospodarska poslopja in hiše še vedno čakajo obnove. Vaščani so upali, da bo v preteklem letu končana obnova vasi. Spomladi je namreč vas obiskalo nekaj izvedencev iz Trsta, ki so obljubili, da bodo še prišli in obnovili še kar je treba. Toda njih je bilo ni več videl in vse je ostalo kot prej. Vaščani so mnenja, da je skrajni čas, da se odgovorni moške zavzamejo za obnovo ruševin v njihovi vasi.

Čeprav so imeli francoski volivci pri nedavnih volitvah v glavnem pred očmi notranje politične načrte svojih strank, je danes v ospredju predvsem zanimanje za zunanje politične akcije nove francoske vlade pod vodstvom ministrskega predsednika Guya Molleta. To je popolnoma razumljivo. Položaj na svetu se iz dneva v dan vedno bolj izpopolnjuje z novimi diplomatskimi ukrepi vseh velikih, pa tudi malih držav in je zato razumljivo, da mora tudi nova francoska vlada stremeti za dosego vpliva na bodoči potek dogajanj. Nejasnost o tem, kako bo Guy Mollet nastopil v splošno svetovni politični areni še povečuje zanimanje za prve korake nove vlade.

Na prvi pogled kaže, da na zapadu ni vzroka za zaskrbljenost glede francoske zunanje politike. Guy Mollet, kakor tudi njegovi ministri-socialisti, so izrazili »evropejci«, to so pristajali ideje o evropski integraciji. Mendes France zastopa sicer v bistvu isto stališče, pa čeprav z nekaterimi pomembnimi omejitvami, ki jih je navajal pri odklonitvi načrta Evropske obrambne skupnosti leta 1954. Kljub temu tudi njemu ne bi mogli ničesar oporekati, ker je bil on med drugim

v Parizu so tudi zatrdili, da bo potek francosko-maroških razgovorov vplival tudi na razgovore o Tuniziji, ki se bodo začeli ta teden. Tudi Tunizija zahteva svojo vojsko in lastno diplomacijo.

Pariški razgovori bi se morali po mnenju sultana Ben Jusefa zaključiti s slovesno izjavo o neodvisnosti Maroka, kar so sultanu obljubili že med pogajanjmi za njegovo vrnitev na prestol, ki je bil v izgnanstvu na Madagaskarju. Toda v Parizu so glede tega precej zaskrbljeni, ker je sultan prav v zadnjih tednih večkrat v svojih izjavah poudaril solidarnost z uporniki, ki napadajo francoske čete v Rifu.

Dvanajsto zasedanje indijskega parlamenta se je začelo s pomembnim govorom predsednika republike dr. Prasada. Predvsem je obžaloval, da sklepajo razne vojaške sporazume, ki povečujejo napetost v svetu in delijo arabske države v razne bloke. Pri tem je omenil bagdaski sporazum ter vojaški sporazum za Jugovzhodno Azijo. Glede Goe pa je dejal, da kljub mirnim težnjam Indije Portugalska še vedno nadaljuje s svojo dominacijo nad tem ozemljem. Ob zaključku je še poudaril, da bi morali LR Kitajsko brž ko mogoče sprejeti v Združene narode.

V Indiji so imeli te dni še en pomemben dogodek — konferenco indijske Kongresne stranke. Na njej so predvsem poudarili, da bo morala Indija v prihodnje dati prednost gospodarskim vprašanjem pred političnim. Obširno so razpravljali tudi o drugem indijskem petletnem gospodarskem načrtu, ki bo prinesel napredek predvsem najbolj zaostali indijski pokrajini.

V Španiji je prišlo do večjih protifrancijskih demonstracij. Najprej so demonstrirali študentje v Madridu, nato pa še v Sevilli. Nemiri so posledica izključne kontrole falangistov nad študentskimi organizacijami in izraz splošnega vzdušja proti diktaturi. Seveda je Francova vlada takoj reagirala s poostrenimi ukrepi na univerzah, hkrati pa so z odlokom ukinili dva člena ustave — enega, ki zagotavlja španskim državljanom pravo izbiro kraja bivanja, in drugega, ki določa nekatere pogoje, pod katerimi lahko državljane aretirajo. Ta sklep je nedvomno posledica bojazni pred nemiri širšega obsega.

Skrivnostno izginotje britanskih diplomatov Burgessa in MacLeana je bilo te dni vsaj delno pojasnjeno. Po petih letih molka sta se oba diplomata nepričakovano oglasila iz Moskve in izjavila, da sta prišla v Sovjetsko zvezo zato, da bi delala za boljše razumevanje med Vzhodom in Zahodom. To je bilo pa tudi vse, kar sta v nekajminutnem intervjuju povedala novinarjem nekaterih zahodnih časopisov in agencij. Njuno bivališče je torej pojasnjeno, kaj sta delala v petih letih bivanja v Sovjetski zvezi in kakšna bo njuna prihodnja naloga, pa je še vedno skrivnost.

predsednik francoske vlade, ko so sprejeli Pariški sporazum. Kakor je znano, je ta sporazum omogočil Zahodni Nemčiji suverenost in pravico oboroževanja v okviru zapadno-evropskih vojaških sil.

Kljub legitimaciji »evropejcev«, ki jo imajo novi francoski ministri, se je na zapadu opazila resna zadržanost do njihovega programa. Ta rezerviranost in opazovanje sta prišla ponekod do popolnega molka. Tako na primer v ZDA in Veliki Britaniji, medtem ko so se v zahodnonemškem desničarskem tisku pojavili nenavadno kritični glasovi in celo odkriti dvom v »modrost francoskih volivcev« in v predanost nove francoske vlade evropski ideji.

Očitno je, da nezaupanje ni naperjeno proti glavni vsebini Guy Mollette politične dejavnosti, pač pa njenim raznim inatčim, kot je pokazal primer Mendes France. To pa ima lahko pomembne posledice v enotnosti vodenja mednarodne politike zahodnih držav. Spomnimo se dogodkov ob objavljanju vladne deklaracije v Parizu. Ko je novi francoski ministrski predsednik poudaril v prvi vrsti potrebo splošnega, postopnega in kontroliranega razoroževanja kot predpogoj za združitve Nemčije, da bi s tem zmanjšal

Novi predpisi o davkih

Te dni je Zvezni izvršni svet izdal predpise o izpolnitvi obdavčenja kmetov z namenom, da se obdavčevanje prilagodi splošnim naprom državljanov za stabilizacijo gospodarstva, predvsem pa trga. Na osnovi novih predpisov bodo zasebni kmetijski proizvajalci plačevali od svojih dohodkov 3 osnovne vrste dajatev: davek po katastrskem dohodku s progresivno stopnjo od 10 do 44 odstotkov, obvezno davčno doklado s stopnjo 3% in takse na vprežno živino, na obvezno registracijo vseh vrst vozil, vključno kmetijske vozove, takse na traktorje, čistilnike, mlatilnice, motorne in vodne mline, na kotle za žganjekuho ter na hibridne vinograde.

Namen obdavčenja ni zbiranje sredstev za popolnitev proračuna ali pa za kritje državnih izdatkov, pač pa ustvaritev dohodkov za pospeševanje kmetijstva. To dokazuje dejstvo, da bodo celotne obveznosti kmetov letos znašale predvidoma 43,5 milijard dinarjev, na drugi strani pa bo za potrebe kmetijstva vloženih 54 milijard dinarjev, to je 10,5 milijarde več kakor znašajo vse kmetijske obveznosti na osnovi novih predpisov. Denarna sredstva, ki jih bodo vplačala kmetijska gospodarstva, se bodo stekala v novo formirane ali pa v razširjene, že obstoječe občinske sklade za razvoj vasi, cestnega omrežja in to na področju, kjer je bil davek vplačan, dalje v okrajne in republiške sklade, ki bodo služili za potrebe kmetijske proizvodnje in investicije, v sklade za zaščito živine ter za vzdrževanje vodnih naprav. Vse takse na traktorje, čistilnike in dohodki od mletja bodo predstavljale v prvi vrsti dohodke okraja in občin za razvoj kmetijstva na njihovih območjih.

Napovedane spremembe in uvedba dodatnih instrumentov v obdavčenju 2.700.000 kmetijskih gospodarstev v naši državi so narekovali uemeljeni ekonomski razlogi, ki so splošnega značaja za vse naše gospodarstvo sploh in posebnega značaja za nadaljnji razvoj in napredek našega kmetijstva. Znano je, da je naša industrija dosegla velike uspehe v zadnjih desetih letih s čimer je postala Jugoslavija industrijsko dobro razvita, v kmetijstvu pa nekoliko zaostala. Nerazvitost kmetijske proizvodnje do neke mere zavira ves naš gospodarski razvoj. Zato je nujno potrebno, da v prihodnje poiskemo skrite finančne rezerve za izboljšanje poljedelstva in ena teh možnosti bo ustvarjena s pomočjo novih predpisov obdavčenja zasebnih kmetijskih proizvajalcev.

Kljub povečanim dajatvam pa bodo znašale vse kmetijske obveznosti v letošnjem letu le 11,2% vseh dohodkov, medtem ko so kmetije vplačali leta 1952 kljub nižji pro-

izvodnji 12% lani pa 7,7% svojih dohodkov na račun davka. Lanski odstotek je brez dvoma, upoštevajoč dobro letino, nesorazmeren s splošnimi napori za dvig naše življenjske ravni. Da je bil odstotek tako nizek, je morda delno kriv tudi dosedanja sistem obdavčenja, to je davek na katastrski dohodek, ki obdavči pravzaprav le hektarsko površino s predpostavko, da je posejano z žitom. Na ta način so bili obdavčeni le pogoji proizvodnje, ne pa stvarni dohodek, dosežen od kmetijskih gospodarstev. Kmetje sami lahko najbolje povedo, da stvarni dohodek ni odvisen od velikosti posestva, zlasti ne v krajih, kjer so velika gradbišča in na tistih posestvih, kjer imajo traktorje, mlatilnice in drugo kmetijsko mehanizacijo.

Takšne okoliščine niso spodbujale kmetov v skrbi za intenzivnejše gospodarstvo in v težnji po večji proizvodnji ter večjih donosih. Nov način obdavčevanja pa nikakor ne bo povzročil morebitnega zvišanja cen kmetijskih pridelkov, pač pa bo ustvaril stimulacijo kmetijskim gospodarstvom in stabilnost trga. Po drugi strani pa, kot smo že omenili, bo nudil sredstva za povečanje kmetijske proizvodnje, ki mora doseči čimprej razvojno stopnjo naše industrije.

V nekaj urstah

KAIRO. — Ministrski svet je odobril dekret o ustanovitvi egiptovske informacijske agencije, ki se bo imenovala »Agencija za srednji vzhod«.

MEKSIKO. — Mehiška vlada je obvestila bivšega argentinskega predsednika Perona, da njegov prihod v Mehiko ne bi bil zaželen.

PRAGA. — Češkoslovaška vlada je sklenila predložiti OZN uraden protest proti spuščanju propagandnih balonov nad češkoslovaškim ozemljem.

MOSKVA. — Agencija Tass je izjavila, da bo Sovjetska zveza nudila Egiptu tehnično in znanstveno pomoč za ustanovitev laboratorija za nuklearno fiziko v Kairu.

RIO DE JANEIRO. — Brazilski senat je odobril načrt zakona, ki ga je prej že odobrila poslanska zbornica, da s 15. februarjem ukinja obsedno stanje v Braziliji.

BEograd. — Iz Beograda je odpotovala na tritedenski obisk v Veliko Britanijo skupina naših novinarjev. Skupino vodi predsednik Zveze novinarjev Jugoslavije in glavni urednik časnika »Večernje novosti« Slobodan Glumac.

STOCKHOLM. — Zunanje ministrstvo je objavilo, da bo povabilo Nehruja ob njegovem uradnem obisku v Zahodni Nemčiji, naj tedaj obišče tudi Švedsko. Nehru bo obiskal Zahodno Nemčijo v juniju.

ATENE. — Grško vojaško letalo, v katerem je bilo 17 ljudi, je izgnilo med poletom nad Severno Grčijo. Prevažalo je živila, namenjena vamem, ki so zaradi snega ločene od preskrbovalnih središč.

MELBOURNE. — Zaradi stavke pristaniških delavcev ne more odpluti iz avstralskih pristanišč 180 ladij, med njimi tudi več britanskih.

PARIZ. — V industrijskem predmestju Bueos Airesa Chilmes je policija aretirala kakih 50 ljudi, večidel delavcev, osumljenih, da pripadajo organiziranim skupinam, ki izvajajo sabotaže v tovarnah.

STALNA TURISTICNA KONFERENCA KOPRSKEGA OKRAJA bo odprla v Kopru svojo informativno pisarno. Iščemo honorarno mo, ki bo v tej pisarni dve uri dnevno vodila administracijo. Prednost imajo prosilci z znanjem tujih jezikov in daljšo administrativno prakso, oziroma upokojenci. Ponudbe pošljite na upravo Slovenskega Jadrana

Francija v današnjem mednarodnem položaju

predsednik francoske vlade, ko so sprejeli Pariški sporazum. Kakor je znano, je ta sporazum omogočil Zahodni Nemčiji suverenost in pravico oboroževanja v okviru zapadno-evropskih vojaških sil.

Kljub legitimaciji »evropejcev«, ki jo imajo novi francoski ministri, se je na zapadu opazila resna zadržanost do njihovega programa. Ta rezerviranost in opazovanje sta prišla ponekod do popolnega molka. Tako na primer v ZDA in Veliki Britaniji, medtem ko so se v zahodnonemškem desničarskem tisku pojavili nenavadno kritični glasovi in celo odkriti dvom v »modrost francoskih volivcev« in v predanost nove francoske vlade evropski ideji.

Očitno je, da nezaupanje ni naperjeno proti glavni vsebini Guy Mollette politične dejavnosti, pač pa njenim raznim inatčim, kot je pokazal primer Mendes France. To pa ima lahko pomembne posledice v enotnosti vodenja mednarodne politike zahodnih držav. Spomnimo se dogodkov ob objavljanju vladne deklaracije v Parizu. Ko je novi francoski ministrski predsednik poudaril v prvi vrsti potrebo splošnega, postopnega in kontroliranega razoroževanja kot predpogoj za združitve Nemčije, da bi s tem zmanjšal

zaskrbljenost Moskve in istočasno utrdil položaj Francije v Evropi, je angleški list DAILY MAIL zapisal: »Francija se oddaljuje od svojih glavnih partnerjev v zahodni zvezi.« Verjetno se ta britanska zaskrbljenost povečuje zaradi stališča francoske vlade do osnovnih evropskih problemov, pa tudi zaradi kritičnega stališča Pariza do Bagdadškega pakta in položaja na Srednjem vzhodu. Napadi na francosko vlado so se že začeli tudi zaradi izjave Pariza ob Bulganinovi poslanici Eisenhowerju.

JUGOPRES

Ali se nam izplača gnojiti z umetnimi gnojili po sedanjih cenah

Povišanje pri cenah umetnih gnojil je povzročilo pri naših kmetovalcih precej razburjenja in nezadovoljstva. Tudi KZ so takoj brez vsakih stvarnih kalkulacij zavzele stališče, da se umetna gnojila več ne izplačajo in stornirale naročila. Ne bomo navajali vzrokov, ki so naredili povišanje cen, niti ne trdimo, da so sedanje cene nizke. Dejansko pa so bile prejšnje cene po izjavi samih naprednih kmetovalcev, ki že desetletja uporabljajo umetna gnojila in poznajo njihovo vrednost, zelo nizke.

Danes bomo pokušili prikazati s konkretnimi primeri, k. ko vpliva gnojenje z umetnimi gnojili na povečanje kmetijske proizvodnje. Naše trditve ne morejo biti absolutno točne, ker sta uporaba umetnih gnojil in njih donos odvisni od fizikalne in kemijsko-biološke strukture zemlje. To dejstvo nas sili, da se bomo morali v bodoče, pred uporabo gnojil dobro posvetovati z našimi kmetijskimi strokovnjaki, ki bodo dajali točna navodila. To poudarjamo, ker smo ugotovili, da kmetije nasplošno ne po najo delovanja posameznih gnojil in jih uporabljajo večkrat neracionalno, takorekoč na slepo srečo.

V Brkinih so primeri gnojenja deteljšč in travnikov zaradi nepoznavanja hranilnih snovi, ki jih vsebujejo posamezna gnojila z apnenim dušikom, in to s 600 do 800 kg na hektar. Uspehi gnojenja seveda niso dobri. Isti kmetije trdijo, brez vsake podlage, da se na splošno ne splača gnojiti travnikov z umetnimi gnojili. Mnogi kmetovalci pa so na istem področju s precej manjšo količino Tomažev žilindre povečali pridelek krme za 100%.

Ceprav so naši kmetijski strokovnjaki svetovali, naj se najviškim kulturam gnoji s 400 do 500 kg superfosfata na hektar, so nekateri kmetije uporabljali celo dvakratno in močje še večjo količino tega gnojila. Pridelek se je seveda občutno povečal. Vprašanje pa je, če ne bi dosegli istega uspeha z uporabo polovične količine superfosfata. Končno pa ni težko poskusiti na enaki površini večje in manjše količine gnojil in primerjati učinek po pridelku.

Tudi na Koprskem, kjer kmetije zaradi pomanjkanja hlevskega gnojla uporabljajo velike količine umetnih gnojil, bi morali ugotoviti na podlagi točnih analiz zemlje, koliko in kakšna gnojila bomo uporabljali. Kmetijski strokovnjaki so vedno na razpolago za vsa navodila v tem smislu.

Z namenom, da prikazemo škodljive posledice neuporabljanja gnojil zaradi povišanja cen, bomo navedli nekaj prepričljivih podatkov glede vpliva gnojil na cene kmetijskih pridelkov. Naši kmetije se bodo lahko prepričali, da je vpliv povečanja cen umetnih gnojil na kilogram pridelka minimalen, ter da je stališče neuporabljanja gnojil napačno in škodljivo za posameznika in skupnost.

Vzemimo primer gnojenja pšenice z umetnimi gnojili in sicer le z minimalno količino 300 kg superfosfata in 200 kg dušičnih gnojil na hektar. S to količino lahko povečamo pridelek od 1500 na 2200 kg. Če nas umetna gnojila stanejo danes 8.600 dinarjev, prejšnja cena pa je bila 5.300 dinarjev, lahko izračunamo, da nas po novih cenah gnojil stane 1 kg od vsega pridelka pšenice le 1,5 dinarjev več kot prej. Če pa ne uporabljamo umetnih gnojil izgubimo 700 kg pridelka. Računamo ceno pšenici po 30 dinarjev za kg in tako dobimo znesek 21.000 dinarjev na hektar. Če od te vsote odštejemo izdatek za umetna gnojila po sedanjih cenah, vidimo, da smo še vedno na zgubi za 12.400 dinarjev na hektar, če ne gnojimo.

Po drugi kalkulaciji, z večjo uporabo umetnih gnojil, ki je običajna na Koprskem (800 kg umetnih gnojil na hektar), povečamo pridelek (seveda v normalnih razmerah) od 1500 na 2500 kg. V tem primeru se povečajo stroški pri kilogramu pridelane pšenice (po novih cenah umetnih gnojil) za 23 dinarje. Če pa ne gnojimo, izgubimo (ne upoštevajoč delovne sile za trošenje gnojil) kot minus in vrednost večje količine slame — torej pridobimo na krmi in gnoju kot plus) 20.210 di-

narjev čistega dobička na hektar.

Z isto kalkulacijo pridemo pri krompirju do sledečih ugotovitev: če pognojimo krompir s 500 kg superfosfata, 200 kg amonsulfata in 200 kg kalijeve soli (sedanja cena gnojil 15.600 dinarjev, prejšnja cena pa 8.300 dinarjev) povečamo pridelek minimalno za 6.000 kg na hektar. Povečanje cene gnojil se odraža na 1 kg krompirja le z 0,34 dinarjev. Če od te vsote odštejemo sedanjo ceno gnojil, nam v primeru gnojenja še vedno ostane 56.400 dinarjev čistega dobička na ha. Cena krompirja je v tem primeru, (ker gre za pozni krompir), 12 dinarjev za kg.

Po drugi kalkulaciji, ki odgovarja koprskim razmeram, povečamo pridelek z uporabo 1.025 kg umetnih gnojil (brez hlevskega gnojla) od 5000 na 8.000 kg na hektar. Prejšnja cena gnojil je bila 9.400 dinarjev, sedanja na 17.700 dinarjev. Povečanje cene gnojil vpliva na 1 kg vsega pridelka za 1,02 dinarja. V primeru pa, da ne gnojimo, izgubimo 42.200 dinarjev čistega dobička na hektar, če računamo ceno zgodnjega krompirja 20 dinarjev za kg.

Omeniti moramo, da gre na Koprskem za zgodnji krompir, ki ima višjo ceno in kjer kmet na isti površini goji po krompirju v istem letu še koruzo ali cvetačo. Za te kulture uporabljajo le manjšne količine umetnih gnojil ali pa sploh ne gnojil.

Pri analizi pridelka paradajznika smo všli v Koprsko kmetovalca, ki gnojil: 500 kg superfosfata, 450 kg amonsulfata in 300 kg kalijeve soli uporabljajo sledečo količino umetnih na hektar. S to količino gnojil po-

veča hektarski donos za 15.500 kg. Umetna gnojila stanejo po sedanjih cenah 24.100 dinarjev, prejšnja cena za isto količino gnojil pa je bila 13.100 dinarjev. Razlika v ceni umetnih gnojil vpliva na povečanje cene enega kilograma paradajznika za 0,55 dinarjev. Izguba pa, ki jo utрпи proizvajalec če ne gnoji te kulture, znaša 80.900 dinarjev na hektar.

Na travnikih dosežemo z uporabo 500 kg Tomažev žilindre 1.400 kg več sene na hektar. Računamo namreč, da lahko na zemljišču kisle narave (pomanjkanje apna) povečamo pridelek krme od 1400 na 3000 kg na hektar. Prejšnja cena 500 kg žilindre je bila 3.000 dinarjev, sedanja cena, dosedaj nabavljene žilindre pa je 5.000 dinarjev. Razlika med prejšnjo in sedanjo ceno tega gnojila vpliva na povišanje cene 1 kg sene za 0,7 dinarjev. Če računamo, da izgubimo v primeru, da ne gnojimo travnikov 1400 kg sene na hektar, je čista zguba na krmi (odštede cene gnojila) 9.000 dinarjev.

Iz vsega, kar smo navedli vidimo, da mora naš kmetovalci dobro premisliti preden se odločijo, da ne bodo uporabljali umetnih gnojil. Ne smejo nas zaslepiiti cene, temveč moramo vzeti računico v roko in na tej podlagi sklepati o koristi in donosnosti gnojenja z umetnimi gnojili.

In če to: v kolikor kmetovalci nimajo na razpolago denarnih sredstev za nabavo umetnih gnojil, lahko dobijo pri svojih zadrukah potrebne kredite do oddaje pridelkov.

ZZZ Odsek za kmetijstvo

Neutemeljene razlike

MED PLAČAMI TRGOVSKIH DELAVCEV MED SEBOJ IN NJIHOVIMI DELOVNI-MI TOVARIŠI V DRUGIH GOSPODARSKIH PANOGAH

Dne 9. januarja letos je bila na delavski univerzi v Beogradu javna razprava o plačnem sistemu v gospodarstvu. V uvodni besedi, ki jo je imel član zveznega izvršnega sveta, tov. Nikolaj Minčev, je med drugim omenil neenakost plač med gospodarskimi organizacijami iste panoge in iste ravni organske sestave ter iste delovne storilnosti. Dejal je: »Zdaj imamo v isti panogi podjetja in v enem višje tarifne postavke za isto delovno mesto, v drugem pa nižje. Letos bi morali predvsem prek združenj in zbornic ter sindikalnih in državnih organov temeljiteje proučiti to vprašanje, dokler in kolikšna je ta neenakost in kako bi jo postopoma odstranili.«

Analize tega vprašanja se je lotila Trgovinska zbornica Koper prav tiste dni, dejansko že pred govorom Minčeva, in rezultati analize so v celoti potrdili pravilnost njegove trditve. Na primer. Če vzamemo za povprečno plačo v posamezni kategoriji kvalifikacije indeks 100, tedaj ugotovimo, da je znašalo na pr. v skupini visoko kvalificiranih trgovinskih delavcev to povprečje:

v podjetju »Istra-Benz« v Kopru 89,
v podjetju »Trgovski dom« — Koper pa 112.

Pri kvalificiranem osebju je znašalo to povprečje:

v podjetju »Jadro« v Piranu 108,
v podjetju »Primorka« v Izoli 89,
v podjetju »Soča« — Koper 107 in
v podjetju »Moda« v Izoli 102.

Pri polkvalificiranem osebju je znašalo povprečje plače

v podjetju »Živila« v Piranu 112,
v podjetju »Trgovski dom« — Koper pa le 85.

Ti podatki povedo, da je enako kvalificirano osebje pri istovrstnem poslu v različnih podjetjih zelo različno plačano. V prvem primeru visoko kvalificirani pri »Istra-Benz« in Trgovskem domu znaša razlika 23 enot ali, izraženo v denarju 23 din na povprečno 100 din dohodka iz naslova službenega razmerja; v drugem primeru (kvalificirano osebje) 19 enot, v tretjem primeru pa celo 27 enot.

Jasno je, da je neka razlika nujna, vendar so te razlike previsoke in jih ne utemeljuje morebitna večja ali manjša razlika v delovni storilnosti. Ta so odraža v trgovini na drobno in prometu, ki odpade v nekem trgovskem podjetju na posameznega zaposlenega.

Primerjava prometa na enega zaposlenega z indeksi povprečnih plač je dala n. pr. zelo zanimive rezultate. Razvidni so iz naslednje tabele:

Plačni indeks;	povprečje v trgovini na drobno = 100	Promet na 1 zaposlenega (mesечно)
Podjetje		
Jadranka Izola	91	638.000.—
Živila Piran	96	508.000.—
Primorka Izola	85	441.000.—
Soča Koper	104	1.006.000.—
Moda Izola	103	1.006.000.—
Jadro Piran	108	943.000.—

Vrsta trgovine	Stopnja kvalifikacije	visokokval.	kval.	polkval.	nekval.	povprečje
Trgovina na drobno		100	100	100	100	
Trgovina na debelo		103	116	118	110	110
Trgov. na deb. in izvoz		110	124	125	140	117

Z drugimi besedami: enako kvalificirani trgovski delavci so najslabše plačani v trgovini na drobno, bolje v trgovini na debelo, najbolje pa v zunanji trgovini. Razlika znaša povprečno 40 oziroma 17 dinarjev na vsakih 100 dinarjev plače v trgovini na drobno. Nekvalificirani delavci (recimo prebiralca sadja) pri »Fruc-

Skupina podjetij:	vis. kval.
Trgovina na drobno	100
Industrijska podjetja I.	114
Industrijska podjetja II.	115
Gradbena podjetja	107
Transportna podjetja	128

Pod industrijo I. sta vzeti podjetji »Stil« in »Istra« iz Kopra, pod industrijo II. »Salveti« in Ladjedelnica Piran, pod gradbeno podjetja »I. maj« Koper in »Gradbenik« Izola, pod transportna podjetja pa »Slavnik« in »Intervevropa« v Kopru.

V vseh v tabeli navedenih primerih so samo kvalificirani delavci industrijskih podjetij I., polkvalificirani delavci industrijskih podjetij I. in II. ter nekvalificirani delavci industrijskih podjetij I. v povprečju na slabšem od trgovinskih delavcev, sicer pa presegajo slednji vse ostale.

PRIPOMBE K POUČNI ANALIZI DELA V ODKUPNI SEZONI

Prav lepa in poučna je bila analiza dela v odkupni sezoni sadja v Brkinih, kot jo je prikazal tovariš B. v 5. številki Slovenskega Jadrana. Škoda le, da ni vse povsem tako. Njegova analiza je bila nekoliko pomanjkljiva v tem, ker niso bile prikazane slabosti, ki so jih povzročila odkupna podjetja, predvsem Agraria iz Postojne. Tovariš B. ni omenil, kakšen odnos imajo, oziroma so imela ta odkupna podjetja do svojih poslovnih zvez in ali so si znala ustvariti s solidnim poslovanjem pri prodajalcu in potrošniku zaupanje, ki je potrebno za dobro poslovanje socialističnega podjetja. Ker je tovariš B. to izpustil, smatram za potrebno, dati nekaj pojasnil in osvetliti nekatere primere včasih negativnega trgovanja v minulih sezonah odkupa sadja v Brkinih. Ne mislim s tem opravičevati nekaterih primerov dokazane egoizma in špekulacije po amezni sadjarjev, kar je lepo prikazal tovariš B. v svoji analizi. Oronozil bom pa na napake odkupnih podjetij.

Odkupna podjetja so imela lani monopol pri določanju kakovosti, količine in cene pridelanega sadja. Kot posredovalec med proizvajalcem in potrošnikom pa so ustvarjala tako režijo, ki je povzročila previsoko ceno jabolk celo v glavni sezoni. Morda je zavoljo tega podjetje Agraria iz Postojne jabolka, odkupljena po največ 16 dinarjev za kg, prodajalo po 30 dinarjev, pa tudi dražje.

Res je, da jabolka gnijejo, toda ne samo po krivdi kmetov-špekulantov, kot je to omenil tovariš B. v svojem članku, temveč tudi po

krivdi nekaterih odkupovalcev. Tako n. pr. podjetje Agraria ni bilo pripravljeno na dosleden odkup, kar je v decembru povzročilo tritedenski zastoj, ki je seveda šel na škodo potrošnika. Dalje: v Ribnici, pa tudi drugod, je zaradi pomanjkljivega vskladiščenja segnilo precej industrijskega sadja; ponekod so delavci čakali dan ali dva na raztovarjanje sadja, plačo pa so verjetno prejeli kljub temu, da niso naredili nič. Mar ni krivda odkupnih podjetij, da je sadje gnilo, da so plačevali neizvršeno delo in kje je vkalkulirana ta izguba?

O odkupnem podjetju Agraria Postojna še to: leta 1954 so ustvarili dokaj dobiček. Ko pa je tedanji OLO Postojna proučil predlog podjetja glede razdelitve dobička, se s tem ni strinjal. OLO je predlagal, da večino dobička vloži v razne skupne sklade, delovni kolektiv pa naj si razdeli le del ustvarjenega dobička. Neki član upravnega odbora tega podjetja je izjavil, da so takrat bili v podjetju mnenja: v prihodnje naj dela podjetje le v toliko, da bo obdržalo možnost obstoja.

Poslovanje podjetja Agraria iz Postojne osvetljuje tudi primer, kako so sklepali kupne pogodbe s kmeti. Dobesedno navajam pogodbo, ki je bila pisana v obliki potrdila za prejeti predjem na račun kupčije:

POTRDILO za din. 50.000.—, katerega sem prejel od Agrarie Postojna kot aro za prodana jabolka in sicer za sledeče sorte: bobovec, kanada, samosevke, krivopecelj cca 20.000 kg a 25 din za kg.

Samosevka jabolka morajo biti 5 cm debela.

Podpis.

Take pogodbe Agraria ni upoštevala, čeprav je sam nakupovalec videl vse blago in sam napisal vse pogodbene obveznosti. Direktor podjetja je namreč kasneje prekal takle pogodbe in podjetje ni dosledno odkupovalo v pogodbi navedenih sort, če pa jih je, ni upoštevalo določene cene. Med našimi sadjarji je mišljenje, da Agraria ne bi preklicala pogodbe, če bi se cena dvignila. Zgodilo se je namreč narobe. Cena je padala. Vendar pa je vredno omeniti, da zapisana ali ustno dana beseda v socialistični skupnosti mora veljati.

V članku tovariša B. pa bi popravil navedbe o kmetu Francu Medvedu iz Ostrožnega brda. Pogodbenik Medved je dostavil v roku do 5. decembra cca 3.500 kg prvovrstnih jabolk krivopecelj, to je toliko, kolikor je v tem času zmogel. Po 5. decembru je nastal zastoj v odkupnem centru, po 20. decembru pa je dostavljal jabolka samosevke kot so bila predvidena v pogodbi. Podjetje Agraria tedaj ni več upoštevalo pogodbenih obveznosti in je samosevke zavrnilo, v kolikor pa jih je sprejemalo, pa po ceni 20 dinarjev za kilogram ali celo manj. Franc Medved je res pripeljal manjšo količino otresenih jabolk, toda po ceni 7 dinarjev za kilogram, kot je predvideno za industrijsko sadje.

Lanski primer odkupa nai ne bo le opomin nekaterim egoistično nastrojenim kmetom, katerim je bil v njihovem poduk namenjen članek tovariša B., marveč tudi odkupnim podjetjem, da se morajo za odkup boljše pripraviti in v svojem delu ustvariti prave socialistične odnose do svojih poslovnih ljudi. Menim pa, da bo vsekakor napravlneje, da vse poljedelske pridelke odkupujejo od svojih članov le zadruge, ki so jih zmožne po najkrajši poti dostaviti brez posredovalcev do potrošnika, oziroma do izvoznih podjetij po dostopnih in realnih cenah.

BiL

njihove kvalifikacije, tedaj je jasno, da zahteva vprašanje plač v trgovini posebno skrb organov, ki jim je usmerjanje teh plač službena dolžnost. Tu mislimo zlasti na komisijo za plače. Te naj obravnavajo plače v trgovini z vso možno prizadevnostjo, prav tako pa naj bi takšen in podoben študij plačnih odnosov v gospodarstvu usmerjal del ljudskih odborov, ki določajo trgovinskim podjetjem plačni sklad in imajo torej »skarje« v svojih rokah.

V pivški občini se pripravljajo na volitve SZDL

Priprave za volitve v nove vaške odbore SZDL v pivški občini so dokaj živahne. Po vseh vaseh v Brkinih so že imeli predvolilna zborovanja, na katerih so razpravljali o gospodarskih in drugih vprašanjih vasi. Največ je bilo govora o popravilu cest, dvorišč, gnojišč in podobno. Prav tako so se člani SZDL pomenili tudi o vprašanjih svoje organizacije. V zvezi z volitvami bodo povsod uredili sezname članstva, zbrali članarino in skrbno sestavili kandidatne liste. Na volitve se pripravljajo s prepričanjem, da bodo izvolili v nove vaške odbore SZDL take člane, ki bodo voljni narediti marsikaj koristnega.

Zlasti bo treba v prihodnje pritegniti v organizacijo tudi žene. V vasi Volče ni na primer niti ena žena član SZDL, čeprav je v vasi nad 25 žena, ki imajo volilno pravico. Za zanemarjenost v tem pogledu je zlasti kriva dosedanja neaktivnost vaške organizacije, ki se ni dovolj zanimala niti za druga življenjsko važna vprašanja vasi. Značilno je, da se prebivalci Volč baviyo pretežno z živinorejo in sadjarstvom. Iz vasi bi lahko dnevno prodali okrog 150 litrov mleka, pa imajo težave s prodajo. Okoliške zadruge jim mleka ne morejo odkupovati, ker nimajo prevoznih sredstev. Vas je odmaknjena od prometnih zvez in primernih prevoznih sredstev za prevoz mleka pa tudi nimajo. Zaradi tega menijo, da bi bilo prav združiti prešibko kmetijsko zadrugo v Mrzliku s košansko zadrugo, ki je močnejša in ima več pogojev za pospeševanje živinoreje kot tudi za odkup mleka.

Na sestanku sindikalne podružnice kolektiva Kmetijske zadruge Pivka so razpravljali o dosedanjih dejavnosti ter ugotovili, da so z uveljavljanjem lastnih sredstev dokaj usposobljeni za nadaljnji razvoj in pospeševanje kmetijstva v svojem okolišu. Upravnik zadruge Stane Širca je v svojem poročilu omenil med drugim, da njihova kmetijska zadruga vključuje 376 članov, od katerih je 52% kmetov, ostali pa so delavci, obrtniki in drugi. Člani zadruge imajo skupno 1.957 ha orne zemlje in gozdov. Redno se polnoštevilo, udeležujejo zborov zadružnikov in se najbolj zanimajo za možnost povečanja kmetijske proizvodnje in s tem napredka vasi. Zadruga ima sedaj že tri plemenilne postaje, pet bikov in tri merjase. V kratkem pa jih bodo nabavili še nekaj. Tudi perutinarstvu bodo v prihodnje posvetili več pozornosti. Ze lani so nakupili nekaj tisoč piščancev.

Tovariš Širca je omenil, da so dosegli v preteklem letu velik uspeh pri odkupu živine in poljedelskih pridelkov. Med drugim so odkupili 591 glav govedi v skupni vrednosti 18 milijonov dinarjev, nad 5.000 kilogramov svinjskih koč v vrednosti okrog milijon dinarjev, 140.000 li-

trov mleka, 176.348 kilogramov krompirja in okrog 800.000 kg sena. Omenil je tudi, da ima zadruga en traktor, kosilnico, škroplilnico, dvobrazdni plug in tritonski kamion s prikolico. Nabavila pa bo še mlatilnico in zgradila skladišče. V načrtu imajo tudi novo mesnico.

Pri delu te kmetijske zadruge je razveseljiva predvsem skrb za napredek kmetijstva v okviru zadružništva. Prebivalstvo pivške občine se vse bolj zaveda prednosti, ki jih ima pri prodaji svojih pridelkov in nabavi drugih predmetov preko svoje kmetijske zadruge.

POSTOJNA

Otroški vrtec v Postojni je sredi zime ostal s 50 otroci v eni sami sobi, ki je edina topla. Pokvarila se je centralna kurjava in so tako primorani uporabljati igralnico tudi za spalnico. Strokovnjak, ki je prišel, da bi centralo popravil, je izjavil, da ob okvara nastala zaradi potresa.

L S

Na Postojnskem je potrebno izboljšati zdravstvene razmere

Akcije Rdečega križa s sodelovanjem vsega prebivalstva za izboljšanje zdravstvenih razmer na vasi so vsekakor koristne. Za vas je na primer velika pridobitev kanalizacija, vodovod — zdrava pitna voda, gnojiščne jame itd. V nekaterih krajih širom po naši republiki so te akcije začeli že pred leti in uspehi niso izostali.

V občini Postojna se temu vprašanju do danes ni dajalo toliko važnosti. Večje pomanjkljivosti in neurejenosti vasi so za silo reševala komunalna podjetja, o kaki večji akciji pa ni bilo misliti spričo pomanjkanja denarnih sredstev. Vendar to ni glavni vzrok.

So vasi na Postojnskem, ki nimajo zdrave pitne vode, ne zaradi pomanjkanja vode sploh ali pomanjkanja sredstev, ampak zaradi pomanjkanja dobre volje vaščanov, ki bi manjše stvari lahko sami uredili. Prav tako bi lahko v nekaterih vaseh sami uredili kanalizacijo, gnojišča itd. Ta prizadevanja vaščanov bi prav gotovo podprli tudi ljudski odbor ali organizacija Rdečega križa, ki se za to zavzema.

Svet za zdravstvo pri Občinskem ljudskem odboru v Postojni je na zadnji seji razpravljal o tem in sklenil, da bi bilo treba dati nekaj sredstev v ta namen za vodovod v vasi Studeno in Strmco. Prebivalci teh vasi bi tako dobili zdravo pitno vodo. Prav tako bo treba nekaj urediti v Šmihelu pod Nanosom. To je sicer precejšnja naloga, toda če se bodo lotili njenega reševanja tudi vaščani, ne bo pri tem takšnih težav, da bi jih ne zmogli premagati.

L S

IDRIJA

Dne 6. februarja je bil v Idriji občni zbor Društva prijateljev mladine. Na žalost je bil zbor zelo slabo obiskan, saj se ga je udeležilo razen odbornikov le nekaj članov. O delu društva je poročal ing. Šulina, ki je poudaril, da je društvo sodelovalo z vsemi množičnimi organizacijami, šolami, svetom

IZ DELA MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Pretekli teden so v sežanskem podjetju »Mlekarna« ustanovili mladinski aktiv. Po referatu o nalogah ljudske mladine in o družbenem upravljanju predsednice OK LMS Koper, Marije Vogričeve, so člani novoustanovljenega aktivna razpravljali o sodelovanju v ostalih družbenih organizacijah in o organiziranju raznih tečajev. V načrtu imajo pripraviti šivilski, kuharski in šoferski tečaj, za kar vlada med tamkajšnjo mladino veliko zanimanje. Izvolili so tudi vodstvo organizacije.

*

Ustanovni sestanek mladinskega aktivja je bil tudi v Dijaškem domu v Tomaju. V organizacijo se je vključilo 32 dijakov in dijakinj. Ob tej priložnosti so sklenili prirediti vsakih 14 dni predavanja iz politične in gospodarske dejavnosti ter izboljšati učni uspeh v drugem polletju. Po sestanku so priredili čajanko.

za zaščito matere in otroka ter s svetom za socialno politiko. Odbor se je seznanil z delom republiške skupščine ZDM in na tej podlagi usmerjal svoje delo. Društvo ima okrog 400 članov.

S pomočjo množičnih in gospodarskih organizacij ter ljudskega odbora je društvo uspešno organiziralo teden otroka in prireditve obdarovanja za novoletno jelko. Obdarovali so razne pionirske krožke in 26 okoliških šol. Tov. predsednik se je zahvalil ljudskemu odboru in gospodarskim organizacijam, ki so s finančnimi sredstvi pomagal pri obdaritvi otrok.

Novi odbor ima pred seboj še velike naloge. Treba bo povečati zanimanje za vzgojno predavanje, ki so zadnje čase slabo obiskovana. Mladini v Idriji manjka dobrih pedagogov. Čitalnica je premajhna, prav tako telovadnica; športnega terena nimamo. Sploh pa bo treba posvetiti več pozornosti vzgoji mladine.

P. D.

Občni zbor Planinskega društva v Idriji

Minuli teden je bil v Idriji občni zbor Planinskega društva. Prisotna sta bila tudi člana Zveznega upravnega odbora iz Ljubljane tov. Prosen in tov. Bučar ter predsednik ObLO Idrija Lado Božič.

Planinsko društvo ima 439 članov, od teh je okrog 100 mladincev in mladink iz gimnazije in rudarske mladine. Idrijski planinci so zelo delovni, to dokazujejo njihovi uspehi. Eden najvidnejših uspehov je dograditev koč na Hlevišah, ki je bila odprta 19. junija 1955. Dogradili pa so tudi pot do lovške koč na Javorniku. Zadnje mesece pa se PD v Idriji nahaja v težkem finančnem položaju. Subvencija, ki so jo pričakovali od ObLO Idrija je odpadla, PZS pa terja vrnitev posojila, ki ga je dala za gradnjo koč na Hlevišah. Vendar planinci niso izgubili poguma in

JUBILEJNO LETO primorskih planincev

Pred 60. leti, 22. februarja je bil v Tolminu ustanovni občni zbor Soške podružnice Slovenskega planinskega društva. Udeležili so se ga planinci iz Tolmina, Mosta ob Soči, Kobarida, Bovca, Kanala in Gorice.

Ustanovitev te podružnice planinskega društva je bila za tiste čase zelo pomembna. Ne samo za slovenske gornike, temveč za vse tamkajšnje Slovence, ki so s tem dobili novo obliko nacionalnega in kulturnega boja proti poizkusom potujčevanja s severa in juga. Kobarid je bil v tistem času znan kot najbolj slovenski trg, kakor je rekel Gaberšček, pa tudi v Tolminu so se zbirali slovenski izobraženci, ljubitelji gora in odločni nasprotniki raznarodovalne politike, ki so jo v veliki meri gojili člani nemško-avstrijskega alpskega društva (DOAV).

Soški gorniki so že v letu ustanovitve markirali pot z Livka na Matajur in Kobiljo glavo. Prirejali so izlete v Bohinj, na Triglav in drugam, kar je lahko še danes za vzgled našim planincem. Na Krnu pa so zgradili prvo planinsko postojanko na Primorskem, Trillerjevo koč, ki jo je vihar v prvi svetovni vojni porušil. Po prvi svetovni vojni je ostala od Soške podružnice le skrbena Goriška podružnica, ki je kljubovala fašizmu do leta 1926. Le nekateri posamezniki so se vključili v CAI, večina zavednih

slovenskih gornikov pa je ostala izven organizacije do osvoboditve. Sedaj pa deluje v Soški dolini pet planinskih društev, ki se bodo prav gotovo letos spomnila šestdesete obletnice ustanovitve prvega slovenskega planinskega društva v Soški dolini. Ob tej priložnosti predlagam zborovanje planincev v eni izmed planinskih koč: na Krnu, v Trenti, Razorju ali pri Kecku. Lahko bi privedli tudi jubilejno razstavo, da bi z znanimi in še trenutno neznanimi dokumenti prikazali planinsko dejavnost gornjega Posočja ob prvi polstoletnici njegove planinske dejavnosti. Planinski vestnik pa naj ob tej priložnosti posveti svojo številko našim krajem s članki o doktorju Kugyu, Tumi in Abramcu in s spomini partizanskih borcev, ki so se borili v Soški in Baški dolini, v Tolminskem gozdu, v Trenti in njeni okolici.

Vinko Božič

ZAGORJE

Prostovoljno gasilsko društvo Zagorje, ki deluje že skoraj 66 let, je imelo prejšnji teden svoj redni letni občni zbor. Iz poročila in iz razprave smo lahko ugotovili, da je društvo zelo delovno. PGD Zagorje ima tudi pionirsko in žensko desetino in je v tem pogledu edino v našem kraju. Društvo ima 65 operativnih, 39 podpornih in dva častna člana.

Mirno zapišemo, da je PGD Zagorje lahko za vzgled mnogim gasilskim društvom na našem področju.

B.

BERTOKI

V Bertokih imamo javno napajališče in pralnico. Velikokrat se zgodi, da gredo žene šele pozno zvečer tja po vodo, ker imajo čez dan druga opravila. Še pred nedavnim to ni povzročalo nobenih težav, ker je bilo napajališče razsvetljeno. Sedaj pa so odstranili električno razsvetljavo in je ponoči popolna tema, kar nikakor ni prijetno, predvsem pa ni varno za tiste, ki imajo tam razne opravke v večernih urah.

Nedavno so začeli popravljati tudi cesto, ki pelje mimo naše vasi. Delo bo verjetno končano v nekaj mesecih. Cesto nameravajo tudi asfaltirati. Vendar je ta cesta na nekaterih mestih zelo ozka, kar precej ovira promet, ki je, posebej v poletnih mesecih, precej živahen. To bi lahko z majhnimi stroški odpravili. Saj so glavna ovira pri tem največ 2 metra visoki zidovi, ki bi jih lahko nekoliko premaknili in tako razširili cesto. Večkrat se je namreč že zgodilo, da se je kako vozilo zaletelo in za več časa zaustavilo ves promet. S tako razširitvijo ceste pa bi tudi vas dobila lepšo zunanost.

DIVAČA

Ceprav je Divača precej velika vas in tudi važna železniška postaja, ima zelo slabo električno razsvetljavo. To stanje ni trenutno, temveč traja že lep čas. Najprej je vas imela kakih osem luči. Njihovo število pa se je polagoma manjšalo. Sedaj nimamo nobene. Najbolj čudno pri vsem tem pa je, da je v Divači »Elektro rajon — Sežana«, ki bi vsekakor moral nekaj ukreniti. Za sedaj pa je vas v temi, še električna postaja je le za silo razsvetljena.

M.

PROMETNA NESREČA

V sredo zjutraj okrog 4. ure se je pripetila na cesti med Koprom in Skocijanom prometna nesreča, ki jo je zakrivil šofer osebnega avtomobila podjetja »Elektro Koper« Jože Cop. Povožil je 17 letnega Viktorija Babiča iz Tribana. Dobil je težke telesne poškodbe, za kar se bo moral nekaj tednov zdraviti v izolski bolnici. Škoda na avtomobilu pa znaša okrog 20 tisoč dinarjev.

P. D.

Pismo uredništvu

KJE JE MESTO ČLOVEKOLJUBJU IN KJE PARAGRAFOM?

Zgodilo se je 9. februarja 1956. Uslužbenec državnega posestva Razdrto se je vračal iz Ljubljane. Na poti je zbolel. Zdravnik v Postojni je ugotovil, da ima 39,8 stopinj temperature. Da bi preprečil morebitne posledice, je bolniku napisal priporočilo za sprevednika avtobusa Avtoprometa Gorica na progi Ljubljana—Sežana, naj upošteva bolnikovo zdravstveno stanje in izredno slabo vreme ter ustavi kilometer pred avtobusno postajo, to je pred stanovanjem bolnika. Kljub zdravnikovemu priporočilu sprevednik ni naredil te usluge, češ da sme zaustavljati le na avtobusnih postajah.

Dva potnika, osebje avtobusa in tudi ne podjetje ne bi bili prav gotovo v ničemer prikrajšani, če bi prihranili bolniku z vročino nepotrebno pot po burji in mrazu.

Nehote se postavlja vprašanje: Kje je človečnost in dobra volja voznikov avtobusa, ko gre za zdravje človeka? So jima suhi paragrafi morda več? V tem primeru res ne bi bil prikrajšan nihče, nasprotno, vsakdo bi spoštoval pozornost, izkazano tišto neprijetno poldne nekemu, ki je potreben.

D. H.

RAZPIS

Centralna uprava bolnic v Kopru razpisuje sledeča delovna mesta:

1. upravnika v bolnici Koper z nastopom 1. aprila 1956, po možnosti pa tudi že preje. Pogoji: popolna srednja šola in 5 let prakse v bolnični službi. Stanovanje v ustanovi ni na razpolago.

2. zdravnika sekundarija v bolnici Piran na otolskem oddelku.

3. zdravniške administratorke na internem oddelku bolnice v Kopru.

Pogoj: popolna srednja šola ali nepopolna srednja šola in 5 letna praksa v administraciji na bolniškem oddelku ali ambulantni administraciji.

4. 3 bolničarke v bolnici Piran na otolskem oddelku.

Prošnje je takoj vložiti na naslov CENTRALNA UPRAVA BOLNIC KOPER.

Pred krstno uprizoritvijo nove Ocvirkove drame

„Srečno, ljudje!“

Vojna ne rodi samo velikih junakov, kakor ne rodi samo malih, toda vojna pomeni za te in one preizkušnjo v njih človečnosti, ki je ne more orožje nikomur ne vsiliti ne vzeti. Prava zmaga je zmaga človečnosti.

To je zapisal Vasja Ocvirk kot motto k svoji novi drami, ki jo režira filmski režiser FRANCE KOSMAČ iz Ljubljane. Pred premiero, ki je bila v Kopru včeraj (16. t. m.), smo naprosili tovariša režiserja, da bi nam nekaj povedal o novi partizanski drami.

V dramski etudi Vasje Ocvirka »Srečno, ljudje!« spoznamo nekaj preprostih slovenskih ljudi, ki so se v vrtincu vojne in revolucije vsak po svoje znašli in se zelo različno izkazali v novih, za našega človeka usodnih razmerah in dogodkih.

Glavna oseba v igri je partizanka Štefka, zaradi revme priključena na posteljo, mati nezakonskega otroka, ki ga je rodila v težkih razmerah prvih vojnih dni. Avtorja ne zanima predvsem ta, zunanja

čističnost. Kako sodite o naših igralcih?

Koprski gledališniki sem prvič srečal lansko leto v Tolminu ob predstavi Filipičeve dramatizacije Seliščarjeve »Bratovščine sinjega galeba«. Drugo predstavo tega gledališča sem gledal na lanskem festivalu v Celju.

Tako sem že iz daljave lahko spoznal dve glavni značilnosti te ustanove. GSP je edino naše potujoče gledališče, ki vzdržuje stalen stik z razmeroma obsežnim ozemljem. Pred nekaj tedni sem se prepričal ponovno, da je delo koprskih gledališnih ljudi pionirsko delo, vredno vse pozornosti naših dramskih avtorjev in vseh tistih forumov, ki delovanje tega telesa omogočajo in podpirajo.

Druga značilnost te ustanove pa je nedvomno v tem, da je ansambel sestavljen iz dveh različnih elementov, in sicer iz skupine visoko strokovno izolanih ljudi in dela amaterjev, ki so izšli iz raznih tečajev ali jih je življenje po kakor drugi poti prineslo in ujelo v začarani svet gledališča.

Od predstave do predstave in od vaje do vaje sem uvidel in se nazadnje prepričal, da je sožitje teh dveh elementov v Gledališču Slovenskega Primorja plodno.

Strokovno visoko kvalificirani del varuje amaterje, da ne zabredejo na močvirne terene diletanstva, amaterji pa vlečejo z nezadržanim navdušenjem in žarko sproščenostjo svoje izsolane tovaršije proč od šablone in akademizma.

Do zdaj še nisimo slišali, tov. Kosmač, da bi se ukvarjali z dramsko režijo, poznamo Vas le kot pesnika in filmskega režiserja. Če so to Vaši začetki na odrskih deskah, nas vsekakor zanimajo Vaši občutki ob tem delu.

Režije Ocvirkovega dela sem se lotil z veseljem in z vero v uspeh. Hitro me je minila skepsa, ki nas mnogokdaj sicer varuje prehitrih pohval in praznega navdušenja, a nas rada še večkrat oropa užitkov in preprečuje zasluzena priznanja. Avtor Ocvirk je z velikim zani-

Stoletnica smrti Heinricha Heineja

Danes, 17. februarja, slavi ves kulturni svet stoletnico smrti enega največjih pesnikov, Heinricha Heineja.

Heine se je rodil leta 1797 v Düsseldorfu, bil je sin judovskega trgovca, doktor prava, tudi sam najprej trgovec, nato novinar, dokler se ni posvetil izključno posništvu in pisateljevanju. Prvotno se je pisal Harry Hayne, ko pa je prestopil v protestantizem, so mu spremenili ime v Heinrich Heine. Zaradi svojih naprednih idej je moral Heine zapustiti Nemčijo. Živel je kot emigrant v Angliji, Italiji in nazadnje v Parizu, kjer je leta 1856 tudi umrl. Nemški nacisti so njegova dela sežgali in porušili spomenike.

Svetovno slavo si je pridobil Heine zlasti s svojimi lirskimi pesnitvami (Buch der Lieder — knjiga pesmi), pisal pa je tudi novele in drame. Njegova dela so prevedena v vse svetovne jezike. V slovensčini imamo le delni Klopčičev prevod pesnitve »Nemčija«, Benkovičovo knjižico »Heinricha Heineja izbrane pesmi« prvi del iz leta 1929 ter prevode Gradnika, Zupančiča, Jerajevca, Preglja, Novyjevca in drugih. Kot pesnik in pripovednik je Heine vplival tudi na naše pesnike (Jenka, Gregorčiča, Ketteja, Zupančiča) in pisatelje (Kersnika, Cančarja). Heine-eva pranečakinja, prof. Ada Hayne, ki živi v Ljubljani, pripravlja o velikem nemškem liriku obširnejšo študijo.

manjem sočeloval ob pripravah svojega tretjega odrskega dela, sodeloval z ansamblom in režijo in za našo predstavo popravil in dopisal marsikak stavek in odobrili tudi nekaj novih situacij na odru.

Kot filmskega človeka me gledališče že dolgo zanima in privlači. V Ljubljani ali kjerkoli po svetu sem že bil, povsod sem nerad zamudil dobro dramsko predstavo. Z odprtimi očmi spremljam delo našega centralnega in drugih gledališč, posebno pazljivo sem zasledoval režisersko delo Bojana Stupice.

Tudi sam zase sem študiral probleme moderne režije in se poizkušal v delu z igralci pri nekaj kratkih filmih, ki sem jih režiral v produkciji Triglav-filma. V gledališču nameravam še gostovati, kadar bo nanese ugodna priložnost.

Rad se poizkušam z novostmi in to terja posebno potrpljenje pri sodelavcih in pri publiku, ki je povrh tega znana še po lastnosti, da kaj nerada sprejema novotarije.

Pred premiero se počutim podobno kakor v letošnji koprski burji, pred katero me dobro varuje edino bunda iz sicer skromnega gledališkega fundusa. Režiram krstno predstavo slovenske novitete, videli boste praznizvedbo. Ob takem dogodku je vedno dobro imeti nekoliko večjo porcijo treme in poguma.

Proslave Prešernovega dne

V HRPELJAH

V okusno okrašeni sejni dvorani občine je bila proslava ob 107. obletnici Prešernove smrti. O takratnih razmerah v slovenskem političnem življenju je govoril prof. Martin Menih, o pesnikovem življenju pa tov. Mimica Cibej. Prešernove pesmi so lepo recitirale dijakinje hrpeljske gimnazije in mladinke vaškega aktiva LMS. Za konec je pevski zbor DPD Svoboda zapel Zdravljico.

Udeležba na proslavi pa je bila žal zelo slaba. Organizatorji in izvajalci programa so pričakovali več razumevanja in zanimanja. Bujo

V POSTOJNI

Pester in skoraj preobširen program (trajal je domala dve uri) je pokazal, kaj zmora dobra volja, polna dvorana pa je dokazala, da je tudi pri nas dovolj zanimanja za resne prireditve. Občinstvu so se predstavili sami mladi, novi ljudje: recitatorji in glasbeniki, gojenci postojnske gimnazije in glasbene šole. Ob tej priložnosti smo spoznali tudi mandolinistični krožek KUD »Igo Gruden« iz Hruševja. Bilo je to njihovo prvo gostovanje v Postojni in želi so obilo priznanja. Za zaključek je zaigral pod vodstvom tov. Kovača uverturo iz ljudske igre »Rokovnjači«, ki jo bodo kmalu uprizorili v celoti.

V HRUŠEVJU

Oster mraz in premajhna propaganda sta bila vzrok slabega obiska

Pretekli teden (9. februarja) sta minili dve leti, odkar je sredi igranja omahnil ob klavirju v svoji delovni sobi v Portorožu naš glasbenik SREČKO KUMAR.

Vsi se še spominjamo velikega, sivolasnega moža markantnega obraza in živahnega govorjenja. Vedno in bil poln novih načrtov in zaupanja v čas, v katerem je živel.

Druga obletnica njegove smrti je tem bolj pomembna, ker sovpade z 30-letnico ustanovitve Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« v Ljubljani. Srečko Kumar pa je bil glavni pobudnik za ustanovitev tega društva in dolgo vrsto let njegov duhovni in umetniški vodja. Temu pevskemu kolektivu učiteljev je vtisnil pečat resničnega umetniškega telesa, vodil ga je od uspeha do uspeha, doma in v tujini. Prav ta zbor je bil takrat skoraj edini glasnik slovenske in jugoslovanske narodne pesmi. Zato se bo tudi pevski zbor »Emil Adamič« letos spomnil svojega ustanovitelja, prav pa je, da se ga spomnimo tudi mi v Slovenskem Primorju in Istri, kamor je prišel delat in razdajati svoje bogastvo nekaj let pred smrtjo.

Srečko Kumar je bil pristni Bric, po rojstvu in značaju: odločen, vztrajen, iniciativen, nemirnega duha, pa tudi šegav. Le tako je zmogel številne naloge, ki si jih je zadal in naporno delo, ki so ga zahtevali številni pevski zbori. Ustanavljal jih je in vodil.

Prešernove proslave, ki je pokazala koristno in vzpodbudno sodelovanje med mladino in starejšimi kulturno-prosvetnimi delavci.

Proslava je bila združena z literarnim večerom in razstavo umetniških in ročnih del. Razstavo je pripravil naš poštvalni učitelj tov. Marijan Malc, ki je tudi sam razstavljal svoja dela. Razen šolske mladine so brali oz. razstavljali svoja dela tudi starejši domačini (Ivan Pivk iz Gorič, Knafelc Ste- (Nadaljevanje na 8. strani)

Mozartov večer na nižji glasbeni šoli v Sežani

V počastitev 200-letnice Mozartove smrti je priredila nižja glasbena šola v Sežani 9. t. m. pester glasbeni program.

Prireditve je bila interna. Otvoril jo je ravnatelj tov. Boris Slavik, ki je govoril o Mozartovem življenju in delu ter o njegovem pomenu v vsem kulturnem svetu. Nato je nastopilo enajst učencev glasbene šole. Izvajali so razna Mozartova dela (Majda Colja, Breda Guštin, Marjan Kovačič, Nataša Zidanik, Nataška Skrinjar, Erna Skrinjar, Marica Kjuder, Rajko Lah, Dušan Ambrožič, Neva Macarol, Igor Skrab).

V kratkem namerava prirediti glasbena šola večere slovenskih narodnih pesmi. Predvidoma bodo te prireditve v Sežani, Dutovljah in Divači.

Ze leta 1923 je ustanovil v Trstu pevski zbor »Zveze slovenskih učiteljskih društev v Julijski krajini.« Zbor je izraz odpora Slovencev proti Italijanom, ki so jih zatirali, bil pa je tudi nosilec slovenske kulture v Slovenskem Primorju, Trstu in Istri. Ta zbor slovenskih učiteljev je gostoval po severni Italiji, imel uspešne koncerte v Benetkah in Bologni, ni pa smel nastopiti v Trstu, Gorici in v Vidmu.

Kmalu najdemo Srečka v Ljubljani. Društvu učiteljev glasbe je dal pobudo, da so ustanovili učiteljski pevski zbor. Vodil ga je od leta 1925 do 1934 z zavdanja vrednim uspehom. Pod njegovim vodstvom je zbor od leta do leta dozoroval, si zadajal vedno nove, težje naloge. Razen tega, da so sami peli, so skrbeli še za mladinsko petje, za dobro petje v šoli, za vzgojo učiteljev-pevovodij, prirejali mladinske festivale itd. Kdo bi vse naštel! Ta zbor je bil tudi največji pobornik naše moderne slovenske pesmi, zato so mu mnogi napovedovali kratko življenjsko dobo. Toda zmotili so se. Srečkova neizmerna volja in zgleдна poštvalnost pevcev je premagala vse težave in ovrgla ta prerokovanja.

Kasneje vidimo Srečka kot dirigenta Učiteljskega pevskega zbora »Marinković« v Beogradu, direktorja Muzičkih zavodov v Zagrebu, dirigenta pevskega zbora »Kolo« v Zagrebu, izdajatelja mladinske glasbene revije »Grlica«, itd. itd. V vsem tedanjem glasbenem svetu je bilo čuti njegovo roko; bil je velik umetnik.

Po končani drugi svetovni vojni se je vrnil iz Beograda v Ljubljano. Toda srce ga je vleklo v osvobodjeno Istro, v Trst, Slovensko Primorje. Ko je prišel v Portorož, je rekel: V Istri sem začel, tu mislim končati. Vendar ne tako kmalu! Bil je poln dobre volje, načrtov in energije. Vrnil se je v staro Istro, kjer so ga v Kopru pred kakimi 50 leti kot učiteljskega izključil iz vseh avstrijskih šol, ker je pri neki manifestaciji nosil rdečo zastavo. Srečko je poznal Istro in čutil je njene potrebe.

In vendar je njegova glasbena šola v Portorožu doživljala številne selitve. Tudi to ga ni motilo, stremel je za razvojem in svobodni domovini. V načrtu je imel istrsko Glasbeno Matico, koncertno poslovalnico, razmnoževalnico not, ustanovitve raznih pevskih zborov itd. Želel je, da bi tudi v Istri zaživel učiteljski pevski zbor, preko katerega bi najlaže širil amatersko glasbeno življenje. Zato je organiziral za svoje učitelje-pevce še druge sekcije: folklora, balet, osnove dramatike. Prepričan je bil, da učitelj v Istri mora voditi kulturno-prosvetno življenje.

Za svoje delo v Istri pa ni našel vedno polnega razumevanja. To ga je bolelo. Odsel je v pokoj, namen pa je imel, da bo še veliko delal in dal ljudem, med katere bo hodil zaradi petja. In sredi te najboljše volje, ko se še ni popolnoma predal življenju upokojenca, še poln velike vneme za delo, je omahnil.

Razni glasbeniki, glasbeni pedagogi in znanstveniki bodo v značajno pokojnega prof. Srečka Kumara našli dovolj hvaležnega gradiva za svoje študije. Samo strokovnjaki in veliki ljudje ga bodo lahko pravilno ocenili in postavili na pravo mesto v razvoju slovenske in jugoslovanske glasbe. Za nas, učitelje in pevce, pa je bil Srečko velik človek in velik umetnik, človek, ki nas je znal voditi po visokih poteh glasbene umetnosti. Ker je bil tudi sam učitelj, se je zavedal učiteljeve vloge med ljudstvom, sam je bil glasbenik, zato je znal ceniti pomen glasbene vzgoje med narodom.

Takemu človeku je treba postaviti spomenik.

Rupnik Vinko

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »Obzornik«.

Ženski zbor »SOČA« iz Kojškega. Srečko Kumar ga je ustanovil in vodil po osvoboditvi. Z velikim uspehom je gostoval po vsej Sloveniji.

France Kosmač režira novo Ocvirkovo partizansko dramo »Srečno, ljudje!«

plat njene usode, temveč osredotoči večji del pozornosti na razglabljanja okrog problema osebne vesti in človečnosti.

V delu nadalje spoznamo partizana Murna, mladega partizana, ki se je z vso dušo predal boju za svobodo. Premagujoč človeško razumljiv, četudi ne vedno opravičljiv strah, to stalno senco, ki spremlja vsako tvegano in res pogumno dejanje, raste pred našimi očmi partizan Murn v plastično in resnično podobo borca za svobodo.

Figura izdajalskega belogardističnega komandirja Jernača je primer avanturista, ki je našel v težkih preglednih razmerah boja priložnost, da precej nemoteno streže nagnenjem svoje pokvarjene narave.

Srečamo še tragikomično figuro belogardističnega stražarja Joca, ki s falstaffskim modrijanstvom (si flect arva componere magnis) učinkovito poživlja na zunan ne preveč razgibano dejanje.

Oče bolne Štefe, kmet Selan, je primer nepopravljivega strahopetca, Stefina mati pa dobra kmečka žena, ki z instinktom spozna in uvidi, kdo se bori za človečansko in pravično stvar.

Nastopa malo oseb, v delu ne manjka napposti, posebna odlika kompozicije igre je lep preplet širkega in dramskega elementa.

Vasja Ocvirk kot avtor mnogih radijskih iger, tudi v tej drami uveljavlja posebnosti dramaturške tehnike slušne igre. Prav zaradi novosti me kot filmskega človeka to Ocvirkovo delo zelo zanima in privlači.

Našega gledališča in ansambla do zdaj verjetno niste poznali. Kako ste bili zadovoljni s študijem? Vsak ansambel ima svoje značilnosti, vsako gledališče svojo spe-

Naš dijak v začetku drugega polletja

Se slabih pet mesecev in naš dijak bo zopet končal in razred. Po zimskih šolskih počitnicah je z novo voljo in energijo prišel za delo in več zaupanja ima v končni uspeh. V tem novem razdobju pa je potrebna temeljita analiza preteklega prvega polletja.

Za starše, katerih otroci so bili pozitivni v vseh ocenah, to ne bo poseben problem. Vse bo šlo po starem tiru in morda bo uspeh ob koncu leta še boljši, kakor ob polletju. Drugače je seveda tam, kjer so bile tudi negativne ocene. Kaj je bil temu vzrok? Izkoristiti je treba izkušnje, ki smo si jih pridobili že v začetku leta. Predvsem pa moramo nepristransko ugotoviti, čigava je bila glavna krivda za neuspeh: otrokova ali starševa.

Starši naj dobro premislijo, ali je imel njihov otrok vse pogoje za potrebno učenje, pisanje nalog in risanje in ali so se starši sami dovolj zanimali za otrokovo šolsko življenje in delo. Nobeneza dne ne sme biti, ko bi starši pozabili vprašati, kako je bilo v šoli, ali je bil otrok vprašan, kaj so v šoli naredili, kaj je bilo posebno zanimivo itd. Interes staršev v otrokovih očeh še poveča vrednost šole.

Zelo važno je, kako šolskemu otroku organiziramo njegov čas doma, kje ima prostor za naloge in učenje. To je popolnoma stvar staršev in drugih družinskih članov, otrok sam si pri tem ne zna pomagati in zato pogosto tudi ni kriv za svoj neuspeh.

Ivanka je učenka prvega razreda ljudske šole, vendar ima že grenke izkušnje o domačem neredu in nespoštovanju svojih pravic. Njeni zvezki so zamazani in navadno nima naloge. V šoli z zavistjo gleda čiste in urejene zvezke svojih šolskih in sram jo je, ko jo učiteljica zaloti brez naloge. Joka je s opravičujoč: »Naša miza ni nikoli čista, vedno je polna najrazličnejših reči, saj nimam kje pisati.«

Učenka četrtega razreda, Marinka, pa toži takole: »V sobi je mraz in vsi smo v kuhinji. Pridejo še sosedi, pogovarjajo se in smejejo. Niti ne vem, kaj se učim.«

Janko, učenec šestega razreda, ima večne težave s svojim želodcem, večkrat pa ga boli tudi glava. Njegova negativna ocena v matematiki ima prav gotovo tudi tu svoj vzrok. Njegov sošolec Štefan je pogosto v očetovi delavnici, spreten je in rad pomaga, toda zato mu primanjkuje časa in v nekaterih predmetih je zaostal.

Vinko, učenec osmega razreda, je vedno na ulici, rad igra nogomet. Ko je prinesel domov slab red v fizični, je njegova mati rekla: »To bo že popravi, saj je zdrav in krepak, svež zrak mu dobro dene.«

Lahko bi našli še dolgo vrsto primerov, ki bi pokazali, da so starši krivi slabega učnega uspeha svojih otrok. Seveda nosijo tudi otroci svoj delež krivde. Otroci včasih izrabljajo zaposlenost staršev izven doma in namesto da bi se učili, se igrajo, lenarijo in se le površno pripravijo za šolo. Starši, ki imajo skušnje v takem vedenju svojih otrok, bi morali, ko se vrnejo domov, kontrolirati otrokovo delo.

Veliko otrok ne uspeva v šoli zato, ker se ne zna učiti. Nekateri se morajo učiti na glas, drugi si bolj zapomnijo, če berejo potihem sami zase, tretji si zopet snov zapomnijo, če jim jo bere ali pripoveduje kdo drug. Nekateri otroci potrebujejo več časa za učenje, drugi manj. To je popolnoma individualna stvar in starši greše, če otroku očitajo, da dela prepočasi. Otroka lahko sicer opomnimo, naj svoje misli bolj osredotoči na učenje, nikoli pa ga ne smemo primerjati z nekom, ki se lahko hitro in dobro uči.

Važno je, da otroku svetujemo, naj se začne učiti najprej tisto, kar je težje in za kar potrebuje več časa. Ko bo obvladal težjo snov, bo imel več veselja in mu bo veliko lažje z drugimi predmeti. Najbolj pametno je, da se starši na roditeljskem sestanku posvetujejo, kako bi pomagali otroku pri učenju.

Pri svojem šolskem delu mora biti otrok čim bolj samostojen, navedi ga moramo, da bo sam delal svoje naloge. Večkrat se starši pričujejo, da predavatelji preobremenjujejo otroke z domačimi nalogami, tako, da pogosto potrebuje pomoč odraslih. V takih primerih bo dobro, če o tem spregovorimo na roditeljskih sestankih.

Ob koncu prvega polletja je bilo veliko dijakov s slabimi ocenami. Po mnenju staršev in učiteljev je temu vzrok, ker se nečejo učiti. Redko pa se tako starši kot učitelji poglobijo v analizo učenčevega neuspeha in poiščejo vzroke, zakaj otrok v šoli ne napreduje. Seveda je najbolj enostavna in najlažja ugotovitev: noče se učiti, zato ne napreduje v šoli, ponavlja naj razred. Toda tudi ponavljanje ne prinese vedno pozitivnih rezultatov, vendar pa je neka navada, da dijak drugič izdela razred. Če se pa le zgodi, da sedi otrok tretje leto v istem razredu, potem iščejo starši pojasnilo in pomoč z zdravniškimi pregledi. Navadno zdravnik, posebej psihiater, res ugotovi, da gre za manj nadarjenega ali zaostalega otroka. S tem se ni rečeno, da sodijo ti otroci med duševno zaostale, kakor nekateri mislijo, res pa je, da so na inteligenčni lestevici med duševno zaostalimi in povprečno nadarjeni otroci. V šolah bi do-

segli veliko večje uspehe, če bi imeli posebne razrede za manj nadarjene ter vzgojno in pedagoško zapuščene otroke. To pa bi pomenilo, da bi morali ustanoviti posebne razrede za vse tiste otroke, ki pomenijo težji problem pri rednem šolanju.

Z. R.

Cvrenje svinjske masti

Slanina doma zaklanega prašiča mora biti dobro ohlajena, preden jo zmeljemo ali zrežemo. Premalo ohlajena ima slab in neprijeten duh in okus. Kadar pa slanino za cvrenje kupujemo, se moramo dobro prepričati, ali je sveža. To nam pove nos pa tudi ostanki mesa, ki se drže slanine na notranji strani. Če so ti ostanki zamolklordeče barve kot slabo meso, tudi slanina ni tako sveža, da nam bo dala dobro mast.

Zmleta slanina, ki jo pustimo na kupu in povrhu še v toplem prostoru, rada zadahne. Tedaj ne pomagata nobena začimba, da bi jo popravili. Zmleta slanina se pa tudi rada navzame tujih duhov, n. pr. po cimetu, petroleju. Zmleta slanina, če je ne moremo takoj sevreti, razgrnimo na tanko v čistem in hladnem prostoru, iz katerega smo umaknili vse dišeče snovi.

V posodo, v kateri cvremo, vlijemo za prv vode, nato šele damo nanjo slanino. Cvremo počasi, ker se tako nadeži več masti. Ko so ocvirki zlatorumeni, je mast sevrtla. Precedimo jo ali varno spodlijemo, da ostane čista. Ocvirke spravimo posebej, dobro jih stlačimo in povrhu zalijemo z mastjo, da ne more zrak do njih.

Stvar okusa je, ali maščobo pri cvrenju začimimo bodisi s čebulo, lovorovim listom ali z jabolki. Nujno to ni, ker jo lahko poljubno začimimo pri uporabi. Mast, sevrtla s čebulo ali lovorovim listom, ni za sladice.

Maščobo od svinjskih črev in potrebušno slanino sevremo posebej. Obrežke dobro operemo v mrzli vodi in jih nato osušimo in zmeljemo. Namesto vode prilijemo malo mleka in vse skupaj postavimo na ogenj. To mast tudi posebej shranimo in jo čimprej porabimo.

ANDREJA GRUM
(Po »Naši ženi«)

Pri vsakdanjem delu doma in v pisarni je bluza in krilo vedno praktično oblačilo

Prvi pustni krofi

Danes si ne moremo zamisliti pusta, tega nabritega norca, brez zabav in norenj. Pa naj še kdo poreče, da bi lahko praznovali njegov god celo brez pustnih krofov — ne takih navadnih, ki so jih pekli nekoč v pekaču — mislim tiste dobre, rjavo zapečene in ocvrte v masti. Seveda, rahli morajo biti — taki, da se kar topijo v ustih.

Toda nikar ne mislite, da so pustni krofi kdo ve kako star izum. Berite zgodbo o tej čudoviti iznajdbi, ki ima domovinsko pravico na Dunaju še iz tistih časov, ko je naš Martin Krpan strašnega Brdavsca ob glavo dajal.

Proti koncu 17. stoletja je živel na Dunaju spoštovana ženica, po imenu Amalija Krof. Ves takratni Dunaj jo je poznal po izvrstnih sladkarijah, ki jih je prodajala v svoji rdeči stojnici. Poseben ponos stare »Krofovke«, kot so jo klicali ljudje — so bili njeni drobni, zlatorjavi kolači, pečeni v starem pekaču.

Nekega dne opazi ženica, da je njen pekač pregorel in ga ne bo mogla zlepa uporabljati. V pratiki je pisalo, da goduje pust in žena si je tega dne največ obetala od prodaje kolačev. Bila je zelo potrta. Kolači iz sladkega testa so že čakali v ravni vrsti na deski, ki je bila posuta z moko, zato ni smela odlašati niti trenutka več.

Krofova mama je upala, da jo bo rešila iz zadrege soseda. Pohitela je torej k sosedu in jo zaprosila, če se lahko posluži njenega pekača. Ta pa nevoščljiva, ker Krofovki trgovina s kolači tako cvete — zaloputne obupani ženi duri pred nosom. Kaj sedaj? razmišlja Krofova in pogleda na uro. Ojej! še dobro uro in prve stranke bodo čakale pred njeno stojnico na sveže kolače.

V zadnjem hipu šine iznajdljivi ženi v glavo misel, ki bi utegnila rešiti ugled njene male kramarije: mogoče bi lahko za prvo silo cvrila kolače v masti, namesto v pekaču. Brž napolni veliko posodo in ko ta postane vroča, polaga vanjo kos za kosom sladke in vsled predolgega kipenja visoke kolače. In glej! Takih lepih, zlato zapečenih kolačev nenavadne velikosti, ni še okusil nihče na svetu. Kdo ve, če so tudi tako dobri kot oni pečeni! Hm, temu okusu res ni bilo kaj očitati. Vsa srečna pohiti Krofovka s svojimi prvenci v stojnico.

Prvi odjemalec te neznane sladke dobrote je bil mestni sodnik, debeli Šnups, vsemu mestu znani sladkosnednež. »Kako čudovito dišijo, ljuba Krofovka!« zabrunda možakar in zasadi svoje škrbine v rahel kolač. »Hm, tako mi še nobeden ni teknil!« se je pridušal Šnups in prosil: »Zavij jih nekaj za mojo ženo in otroke!«

Hudo ponosna je bila Krofova mama na svoj izum in bliskovito se je širil po Dunaju glas o čudovitih kolačih. Od zore do mraka so jo oblegali tega pustnega dne, dokler

slava pustnih kolačev ni prišla do ušes samega cesarja Janeza in od tam v debelo kuharski knjigo, kjer so zapisali, da so krofi, kot so jih imenovali po izumiteljici — največje odkritje in najboljše slaščice.

B. Borovič

Žolca

2 svinjska parkeljca, 1 do 2 telečji nogi, 1 do 2 svinjski ušesi ali pol do 1 kg svinjske glave, 2 litra vode, sol, jušna zelenjava, čebula, kis, lovorov list, nekaj zrn popra; po želji 2 kisli kumarici, 1-2 v trdo kuhani jajci.

Vse meso zrežemo na večje kose, ga zalijemo z vodo, solimo in mu dodamo še na debelo zrezano zelenjavo in začimbe ter malo kisa. Vre naj počasi 1 in pol do 2 uri. Ko je meso mehko, ga odlučimo od kosti, zrežemo na koščke, lahko tudi na rezance. Juho precedimo, če nam je premasna, jo ohladimo in poberemo z nje strnjeno mast. Kose mesa zložimo v plitvo skledo in jim prilijemo juho. Vse skupaj postavimo na hladno, da se strdi. Ako želco obložimo, denemo na dno posode najprej tanke rezine jajca in kumaric in tanko plast mesa. Prilijemo le toliko juhe, da je ta plast pokrita. Ko se to strdi, šele določimo ostanek, tako se nam spodnji del žolce ne premakne in ostane v lepi obliki.

Žolco damo na mizo s kruhom ali pa jo naredimo v solati z obilo čebule. V hladnih dneh se drži več dni.

drobni NASVETI

Star kruh lahko osvežimo, če ga hitro pomočimo v mrzlo vodo in ga potem denemo za pet minut v zelo vročo peč.

Masten madež v knjigi boste poskušale očistiti tako, da ga boste dale med dva pivnika in pivnik polile z etrom. Uporabljati pa morate popolnoma čist pivnik.

Ko šivate, postavite vse, kar potrebujete za ta posel, desno od sebe, na tla pa dajte košarico ali škatlo za odpadke. Tako vam bo šlo delo boljše od rok.

Parfumi navadno puščajo sledove, zato je najbolje uporabljati jih na takih delih obleke, ki se ne vidijo, pod ovrtnikom, na notranji strani vratnega izreza, pod zavihkom na rokavu in podobno.

Ko čistite krompir ali sadje, naj stoji neočiščen krompir na levi strani, pred seboj imejte skledo, v katero boste položile olupljenega, nadesno stran pa postavite posodo za olupke.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

NEPRIJETNOSTI LIŠAJEV ALI EKCEMOV ZDRAVLJENJE MORA BITI SPLOŠNO IN LOKALNO

Navadni lišaj ali ekcem je precej pogost pojav in ljudem navadno povzroča velike preglavice, zato ker traja zelo dolgo (cele tedne in tudi mesece) in ker zahteva popolnoma individualno zdravljenje. Ekcem je navadno posledica posebne preobčutljivosti organizma za določene pojave (mehanične, kemične, fizikalne, zajedavske ali bakterijske). Ker je že vzrokov za nastanek ekcema tako veliko, je seveda še večje število najrazličnejših dražljivih snovi, ki povzročajo ekcemovo tvorbo.

Navadni lišaj ali ekcem, pri katerem gre v bistvu le za kožno vnetje ali kožni katar, lahko nastopi kot samostojna bolezen, lahko pa je tudi samo znak kakih drugih obolenj. Tako je na primer ekcem najbolj pogost predznak prebavnih motenj, ledvičnih ali jetrnih obolenj, motenj v delovanju notranjih žlez in podobno. Ekcem pa je lahko tudi posledica nekakšne bolezni, kot posledica neprestanih draženj kože pri delu (vrtnarji, pleskarji, zidarji itd.).

Začne se ekcem z rdečino, ki se lahko pozneje razvije v razne oblike, od mehurjaste do hrastave. Ekcem navadno zelo srbi, in

čeprav traja zelo dolgo, ne pušča nobenih brazgotin.

Zdravljenje ekcema je splošno, pa tudi lokalno, kakršno pač ustreza, včasih pa je potrebno oboje. Pri splošnem zdravljenju gre predvsem za to, da skušamo odstraniti snovi, ki kožo dražijo in povzročajo ekcem, dalje da zaviramo razne organske in funkcionalne motnje organizma s primerno dieto, z ureditvijo prebave, s splošno higieno telesa ter s tem, da skrbimo za duševni in telesni mir in zadostno gibanje na svežem zraku. Za splošno zdravljenje uporabljamo različna zdravila, ki zmanjšujejo preobčutljivost organizma za različne dražljaje. V ta namen uporabljamo predvsem injekcije lastne krvi z gotovimi dodatki kalcija, broma, natrija itd. Če pa povzročajo ekcem motnje v notranjih žlezah, moramo poskusiti doseči hormonsko ravnotežje z izvlečki jajčnikov, ščitnihi in drugih žlez, ki se izločajo notranje.

Veliko več previdnosti in potrpljenja pa zahteva lokalno zdravljenje ekcema. Začeti moramo vedno z milejšimi sredstvi, bodisi z obkladki, posipi ali mazili, in šele postopoma zvišujemo zdravilno vrednost sredstev, ki jih uporabljamo.

Pizama se vedno bolj uveljavlja v ženski garderobi. Pozimi je iz tople flanel, poleti pa iz lahke svile

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH ·

OBRAČUN ENOLETNEGA DELA KOPRSKEGA PARTIZANA

Pretekli teden je imelo redni letni občni zbor eno najmočnejših telesnovzgojnih društev na Primorskem — Partizan Koper, ki šteje nad 650 članov. V mali dvorani Gledališča Slovenskega Primorja se je k ljubim hudemu mrazu za to priložnost zbralo kakih 250 članov, ki so poslušali zanimiva poročila in sodelovali v diskusiji.

Na obnem zboru je bilo razvidno, da je društvo, ki se še vedno stiska v preobremenjeni mestni telovadnici — pa še ta je bila zaradi popravil 2 meseca neuporabna — doseglo kar dobre uspehe. Rarširilo je svoje vrste in je posloje levi delež pri pripravi zelo uspelega Pokrajinskega zleta Partizana v Kopru, na katerem je tudi nastopilo 400 koprskih telovadcev.

Stari odbor je v svojih poročilih sprožil vrsto problemov, ki tanejo društvu že dlje časa. V prvi vrsti je pomanjkanje primernih prostorov za telovadbo, ker urbanisti še niso določili, kje naj bi stal društveni dom. Odbor pa se je več mesecev sestajal v knjižnici gospodarskega sodišča, ker mu je občina odvzela prostore, kjer je bila sejna soba in manjše skladišče inventarja. Slednje je zdaj za silo rešeno s tem, da je dobilo društvo pisarno v Maconjevi ulici. Pričakujejo pa, da bodo končno tudi urbanisti rešili vprašanje lokacije doma, ki se vleče že več let. Po mnenju občnega zbora pride za to v poštev predvsem nezazidan prostor na Belvederu, kjer so hoteli graditi dom že pred leti in so v ta namen izvedli natečaj za idejni osnutek doma Partizana. Novi dom pa še ne bo stal tako kmalu, zato so na obnem zboru sklenili, da bodo temeljito uredili letno telovadnišče ob morju in bodo v ta namen investirali nekaj milijonov iz sklada za gradnjo doma, v kar'erega so prispevali člani sami in nekatera podjetja.

Precej so na obnem zboru govorili o pritegnitvi delavske mladine v telovadnico. Trenutno poseja red-

no telovadbo nekaj nad 400 članov, največini šolske mladine in nameščencev. V ta namen so nekateri predlagali, naj bi odbor organiziral tudi razna športna srečanja, ki so mladini privlačna. Govorili so tudi o povezavi s športnimi društvi in o tem, da bi morali bolj gojiti vodne igre in se bolj udeleževati na morju.

Društveno načelstvo je predložilo načrt dela, ki so ga odobrili in ki predvideva več nastopov in tekmovanj, med temi tudi tekmovanja v odbojki in košarki. Z veseljem so ugotovili, da bo letos društvo lahko lažje opravičilo svojo osnovno dejavnost, to je vadbo v telovadnici, ki je dobilo dva sposobna prednjaka. Razen tega pa so v zadnjem času usposobili tudi več mladih prednjaških pripravnikov, tako da v telovadnici ne bo več problemov. Te mlade člane so na obnem zboru tudi nagradili z raznimi knjigami. Odbor je nagradil tudi najboljšo telovadko društva, Armando Poljak, ki je sodelovala skoraj na vseh republiških in zveznih tekmah v o rodni telovadbi in bo verjetno tudi kandidat za olimpijado v Avstraliji.

KOPRSKI NOGOMETAŠI SO NA DOBRI POTI

Te dni je bil v Kopru redni letni občni zbor nogometnega kluba Koper, na katerem so pregledali lanske delo in se pogovorili o prihodnjih nalogah. Klub je moral premostiti lani vrsto težav zaradi odhoda večine nogometašev, kljub temu pa je dosegel v jesenskem delu tekmovanja v ljubljansko — primorski nogometni ligi še zadovoljiv uspeh. Koprčani so se plasirali v sredini tabele in so hkrati najboljše plasirano primorsko nogometno moštvo.

Na obnem zboru je bilo precej govora o tehničnih vprašanjih in o naraščanju. Klub si bo po možnosti preskrbel še enega trenerja ter posvetil vso pažnjo rednim trenin- gom nogometašev. Pozornost, ki so jo lani posvečali mladini in pionirjem, se bo letos nadaljevala. Mladinci so lani z uspehom nastopali v okviru koprškega nogometnega centra, letos pa bodo nastopili tudi v okviru primorske nogometne podzveze.

Nogometni klub Koper šteje trenutno 40 aktivnih igralcev, pionirska sekcija pa 37. Kadrovske vprašanje torej ni pereče, mnogo bolj problematično pa je pomanjkanje gmo-tnih sredstev. V prihodnje bo-

do skušali z dobro in športno igro še bolj razširiti vrste pristašev. Iz- boljšali pa bodo tudi vzgojno delo v klubu, čeprav o nekih izrazito ne- gativnih pojavih ne moremo govo- riti.

MEDDRUŠTVENE SMUČARŠKE TEKME V IDRJI

Športno društvo Rudar v Idriji je priredilo v nedeljo meddruštvene tekme v smučarskih skokih in slalomu. V teku na 8 km je osvojil prvo mesto Jože Podobnik s časom 42 minut in 32 sekund. Drugo mesto je osvojil Miklavčič, tretje pa Sedej.

Proga za slalom je bila dolga 300 metrov s 100 metri višinske razli- ke in s 30. vrati. Pri članih je o- svojil prvo mesto Vlado Miklavčič, ki je prevozil progo v času 1 mi- nutah, 13 sekund in 6 desetink. Dru- go in treje mesto sta si razdelila Logar in Ferjančič. Pri mladincih se je plasiral na prvo mesto Boris Leskovec, na drugo Crnobrnja, na tretje pa Logar.

OPOZORILO

upravičencem otroških dodatkov

Po odloku Zveznega izvršnega sveta o predložitvi potrdil in izpla- čevanju otroškega dodatka na pod- lagi novih podatkov o gmo-tnem stanju upravičencev (Uradni list FLRJ št. 54/55) so dolžni tudi upravičenci otroškega dodatka, ki nimajo do- hodkov od kmetijstva ali drugih davku zavezanih dohodkov in ki prej- majo otroške dodatke v nez- manjšanem znesku, predložiti or- ganom, ki so pristojni za odločbo o pravi- ci do otroškega dodatka do 30. aprila 1956 nova potrdila o gmo-tnem stanju oziroma o davčnem cenzusu, ki jih izda ustre-tni organ pristojne- ga občinskega ljudskega odbora.

Obrazce za ta potrdila je založila Državna založba Slovenije v Ljub- ljani (obr. št. 834 A). Upravičenci, ustanove in gospodarske organizaci- je ga lahko nabavijo v knjigarnah in papirnicah.

Knjigarne in papirnice opozarja- mo, da obrazce takoj naroče pri omenjeni založbi. Glede števila obrazcev se predhodno posvetujete z odgovornim uslužbencom okrajne- ga zavoda za socialno zavarovanje oziroma podružnice.

Upravičencem, ki do 30. aprila 1956 teh potrdil ne bodo predložili, se bo prenehal izplačevati otroški dodatek s 1. majem 1956 vse dotlej, dokler potrdila ne bodo predložili.

Okrajni
zavod za socialno zavarovanje
v Kopru

Res ne vem, kje naj pravzaprav začnem. Z zimo vas že ne bom moril, saj ste jo sami okusili do- volj, mene pa tudi nič ne miče, da bi obujal spomine na tako ne- vsečne stvari. Sicer pa tudi ni bi- lo nobenega poštenega »vica« na ta račun, razen morda, da je bil Bor vse preveč lesen, čeprav sploh ni bil lesen — toda to že ni več vic, ampak hudo mrzla resnica. Malce sem se bal, da bo tu in tam zmanjkalo vina, ker je vodovod zamrznil, pa sem se prestrašil brez potrebe.

No pa pogledimo, kaj je burja znosila skupaj te dni. Najprej kar je starega. Naibž se še spomnite, ko sem pred tedni zapisal nekaj o klofutanju otrok na izolski glasbe- ni šoli. Pravilo, da ni bilo prav, kar sem napisal in zahtevalo, naj prekličem. Prav rad, če sem ga polomil. Saj res nimam niti naj- manjšega namena kogarkoli dol- žiti po krivem. Toda v tem pri- meru res ne morem kar tako pre- klicati. Bom pa dobesedno navedel dva dokumenta, da bo vsakomur jasno na kakšni podlagi sem napi- sal, kar sem.

Prva izjava: »Dne 14. novembra 1955 je na glasbeno šolo v Kopru prišla tov. Končar Gabrijela iz Izole ter vpisala svojo hčer Ne- venko. Kot razlog je navedla, da je ravnatelj glasbene šole v Izoli vpriču nje udaril hčer ter zaradi tega noče, da bi deklica še obisko- vala izolsko šolo.« Sledita podpisa dveh prič, kar je zame dovolj.

Prižadeta Končar Gabrijela, pa je na željo ravnatelja šole napi- sala naslednjo izjavo: »Moja izja- va na glasbeni šoli v Kopru ni imela namena, da se tovariša Hro- vat Rajmunda, ravnatelja glasbene šole v Izoli, zlorabi ter se ga oži- gosla na tako nepošten način, kot je bilo objavljeno v dveh časopi- sih. Izjava je bila rečena mimo- grede na besede nedoletne hčerke, za kar pa ne morem trdit, da je resnica, ker nisem bil prisotna sama. Ravnatelj ni moja hčerka zapustila glasbene šole glede sla- bega ravnanja tov. ravnatelja, temveč je šolo prenehala obisko- vati radi preselitve v Koper. V Koper se nismo preselili, zato šole v Kopru sploh ni posečala.« Podpis. — Jaz nimam k vsemu te-

Putnik Slovenija pripravlja obisk sledenih mednarodnih velesojmov

MARCA 1956 trodnevni avtobus- ni izlet na DUNAJ preko CELOV- CA in GOSPE SVETE, združen s podrobnimi ogledi mesta — vse za 7400 din.

Prijave sprejemamo do 20. II. 1956.

Preko TRSTA in BENETK v VERONO na trodnevni avtobusni izlet z ogledi navedenih mest — za 8900 dinarjev.

Prijavite se do 15. II. 1956.

Razen tega bomo obiskali še sledeče mednarodne velesojme:

ZAGREB v mesecu aprilu, PA- DOVO preko TRSTA in BENETK od 30. V. do 13. VI., GRAZ v za- četku maja in druge.

KOPER: 17., 18. in 19. februarja ameriški film GREH NEKE NOCI, 20. in 21. februarja italijanski film BAN- DIT MUSOLINO, 22. in 23. februarja francoski film KARNEVAL.

IŽOLA: 18. in 19. februarja ruski barvni film MOJSTRI RUSKEGA BA- LETA, 20. in 21. februarja ameriški film JULIJ CEZAR, 22. in 23. februarja italijanski film BANDIT MUSOLI- NO.

PORTOROŽ: 18. februarja ameriški barvni film ROBINSON CRUSOE, 19. februarja švedski film ZARADI MO- JE LJUBEZNI, 22. februarja ameri- ški film JULIJ CEZAR.

PIRAN: 18. in 19. februarja franco- ski film KARNEVAL, 20. in 21. fe- bruarja ruski barvni film MOJSTRI RUSKEGA BALETA, 22. februarja ameriški film TAJNA ULICA, 23. in 24. februarja italijanski film POLI- CAJI IN LOPOVI.

DEKANI: 18. februarja italijanski film BANDIT MUSOLINO, 19. febr- uarja ameriški barvni film ROBINSON CRUSOE.

SEČOVJE: 18. februarja italijanski film POLICAJI IN LOPOVI, 19. fe- bruarja angleški film ZASLEDOVAN DO SMRTI, 23. ameriški film JULIJ CEZAR.

SKOFIJE: 18. februarja švedski film ZARADI MOJE LJUBEZNI, 19. febr- uarja italijanski film BANDIT MUSO- LINO, 22. februarja ameriški barvni film ROBINSON CRUSOE.

SMARJE: 18. februarja angleški film ZASLEDOVAN DO SMRTI, 19. febr- uarja italijanski film POLICAJI IN LOPOVI, 22. februarja ruski barvni film MOJSTRI RUSKEGA BALETA.

POSTOJNA: 17., 18. in 19. februarja ameriški barvni film DO POSLED- NJEGA, 21. in 22. febr. ameriški film DA ZARJA NE VZIDE.

mu nobene pripombe, razen tega, da sta obe izjavi točno prepisani brez vsakih popravkov.

Tako. S tem sem opravil. Poišči- mo kaj bolj veselega in prijetne- ga. Že teden dni nas vabijo pla- kati na družabni večer v Piran. Kulturni spored, petje, zabava. Pojdimo torej še mi tja, bolj ve- selo bo, če nas bo več. Pa sem šel zastoj. Prireditvev so odpo- vedali, ker ni bilo — klobas. Zlob- ni jeziki trdijo, da bi se celo pri- reditveni odbor kmalu razbil. Pol jih je namreč bilo za prireditvev za vsako ceno, druga polovica pa ni hotela nič slišati o družabnem ve- čeru brez klobas. Zmagali so zad- nji, tisti, ki si zamišljajo družab- no prireditvev kot neke vrste ko- line.

Za ta družabni večer ni mi bilo žal, ker sem imel priložnost v pustnih dneh nadoknaditi, kar sem v Piranu izgubil zaradi klo- bas. O tem pa vam bom poročal, ko si uredim vtise in ko z Juco narediva končni obračun.

Prav zdajle sem dobil še en do- pis iz Smokvice. Vaščani se prek mene najlepše zahvaljujejo tisti ustanovi, ki je odgovorna za cep- ljenje psov, ker si tako vneto pri- zadeva zabiti Smokvičanom v gla- vo, da so Figaroli, kar se Italija- nom 25 let ni posrečilo. Tistemu ki je sestavil plakat prav nič ne prinašam, da gre v Smokvico, zakaj če mu jih bodo tam pove- dali le polovico od tega, kar so meni napisali, bodo še psi ostali necepljeni.

Pa nasvidenje!

Vaš Vane

Pripravljamo še večje število potovanj po EVROPI in sicer:

Izlet v MUNCHEN od 25. do 28. II. za 7950 dinarjev. Prijave spre- jemamo do 6. II. 1956.

Na izletu »SPOZNAJTE ITALI- JO IN RIMA« si bodo ljubitelji antične kulture lahko ogledali znamenitosti mest TRSTA, BE- NETK, FIRENC, PISE, LIVORNA in RIMA. Cena izleta 12.350 dinar-jev. Prijave do 15. III. 1956.

Razen tega boste z nami lahko potovali v PARIZ, v času prvo- majskega praznika — pa s posebno ladjo na otoka LOSINJ in RAB. Organizirali bomo tudi krožno po- tovanje po Slovenski Koroški z ogledom CELOVCA in BELJAKA ter VRBSKEGA in OSOJSKEGA JEZERA!

NASE PRESENECENJE ZA VAS!

Takoj se prijavite za obisk ne- oficijalne nogometne tekme za na- slov evropskega prvaka med Mad- zarsko in Jugoslavijo, ki bo 29. aprila letos v BUDIMPESTI. Na prijetnem potovanju z udobnimi PUTNIKOVIMI turističnimi avto- busi boste spoznali lepote BLAT- NEGA JEZERA in značilnosti BUDIMPESTE ponoči in podnevi. Istočasno boste imeli zadoščenje, da boste kot zavedni rodoljubi potrdili našo nogometno reprezen- tanco v najtežji prestižni tekmi.

Reklamna cena za Koper samo 7400 dinarjev. Prijave za izletnike iz Kopra, Izole, Pirana in Hrpej sprejema tudi Okrajna športna zveza v Kopru, Kardeljevo na- brežje 1.

Za vse informacije se obrnite na najbližjo pošlovnalnico PUTNI- KA SLOVENIJA oziroma sporoči- te svoj naslov PUTNIKU SLO- VENIJA v Ljubljano, ki Vam bo brezplačno poslal podrobne pro- grame.

Na potovanjih s PUTNIKOM boste spoznali lepote in zanimivo- sti naše domovine in tujih dežel!

PUTNIK SLOVENIJA Vam od- pira pogled v svet in Vam bo pri vseh potovanjih najboljši vodnik in svetovalec!

Zanimivosti od vsepovsod

NOV PREDMET V AMERIŠKIH ŠOLAH

V Ameriki ima 7,2 milijona prebi- valcev šofersko dovoljenje. Zaradi te- ga so šole sklenile uvesti v redni pouk tudi šofiranje. 20% vseh šol je že pričelo s poučevanjem tega nove- ga šolskega predmeta. Zanimiva je statistika, iz katere je razvidno, da je v malih in srednjih mestih več last- nikov avtomobilov kot pa v velikih mestih. Tako je n. pr. v New Yorku samo 45% lastnikov, dočim jih je v mestih s približno 10.000 prebivalcev 80%, a srednje velikih mestih 73%.

ROBOTI ZA PROTILETALSKO ZAŠČITO

Po najnovejših zamislih bo obram- ba ameriških mest proti letalskim na- padom zasnovana na ogromnem kom- plesu ljudi in strojev. Središče vse- ga bodo ogromni »možgani« ali kon- trolni center. Sestavljen bo iz elek- tronskih klaviatur, radarskega ekrana, strojev za izračunavanje in dru- gih mehanizmov. Vse pa bo postavi- ljeno v betonskih zgradbah. Tako bo- do na radarskem ekranu lahko opa- zovali bitke v zraku.

NOV APARAT V MEDICINI

Biofon imenujejo novi aparat, ki služi za merjenje krvnega pritiska in merjenje pulsa. Podoben je gramofonu in ima zelo občutljiv zvočnik, radiojačevalce in reproduktor. S tem aparatom lahko poslušati utrip srca večje število zdravnikov in to tudi na večjo razdaljo ali celo pod vodo. Nje- gova vrednost je posebno v tem, da ga lahko uporabljajo za merjenje kr- vnega pritiska in pulsa med operaci- jami.

IZ DROBECEV STARIH NASTAJAJO NOVE ZVEZDE

Po najnovejšem proučevanju ameri- ške Akademije znanosti, se nove zvezde »hranijo« s snovjo, ki odpada od starih. Večina astronomov je spr- jela teorijo, da nastajajo nove zvezde iz plinov in drobcev starih zvezd.

Radio KOPER

NEDELJA, 19. II.: 8.00 Kmetijska ura; 13.30 Poročila; 13.45 Glasba po željah; 14.30 Promenadni koncert; 19.25 Domače vesti, šport in objave; 23.15 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 20. II.: 6.30 Vesti; 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Revija tržaških pevskih zborov (posnetki koncerta v Trstu dne 5. 2. 1956); 14.00 Od melodije do melodije; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.35 Pri- ljubljene zabavne melodije; 19.25 Do- mače vesti, zabavna glasba in objave; 23.10 Plesna glasba.

TOREK, 21. II.: 6.30 Vesti; 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 — 20 minut najlepših opernih arij; 13.50 Skladbe G. Gershwin; 14.15 Opoldanski dnev- nik; 14.35 Pri ljubljene strani iz starih partitur; 19.25 Domače vesti, zabavna glasba in objave; 23.15 Plesna glasba.

SREDA, 22. II.: 6.30 Vesti; 13.30 Od melodije do melodije, vmes objave; 13.45 Glasbena kronika; 14.15 Opoldan- ski dnevnik; 14.35 Pojo priljubljene pevci zabavne glasbe; 19.25 Domače vesti, zabavna glasba in objave; 23.15 Plesna glasba.

ČETRTEK, 23. II.: 6.30 Vesti; 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Glasba po željah; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.35 Poje Mario Lanza; 19.25 Domače vesti, zabavna glasba in objave; 23.15 Plesna glasba.

PETEK, 24. II.: 6.30 Vesti; 7.30 Od Jadrana do Triglava; 13.30 Ugani z nami, kaj je to?; 14.15 Opoldanski dnevnik; 14.35 Od melodije do melo- dije; 19.25 Domače vesti, zabavna gla- sba in objave; 23.15 Plesna glasba.

SOBOTA, 25. II.: 6.30 Vesti; 6.35 Ju- tranja glasba; 7.30 Od Jadrana do Tri- glava; 13.30 Veselo sobotno popoldne; pisan glasbeni spored; 14.15 Opoldan- ski dnevnik; 14.35 Arie in dueti s slavnimi pevci; 19.25 Domače vesti, za- bavna glasba in objave; 22.45 Plesna glasba.

Dvanajst stopinj pod ničlo

KRATEK SPREHOD PO KOPRU V BURJI IN SNEGU

Le kaj si imata povedati tako važnega...

Sneg škriplje pod padlati težkih zimskih čevljev. Ledene rože so prekrile okna izložb in stanovanj. Burja se divje zaganja po ozkih ulicah in raznaša drobne bele kristale po kamnitem tlaku. Iz zametov ob hišah štrlijo kosi razbitih strešnikov. Onstran zaliva se kdaj pa kdaj, ko sonce sramežljivo pokuka izza sive zavese, motno zablšči za ledeno morje.

Toda nikar predolgega uvoda! Stopimo raje takoj v naše trgovine, gostilne in podjetja — med ljudi, in izpolnimo si to nenavadno sliko Kopra v času najhujše zime, kar jih pomnijo najstarejši prebivalci našega mesta.

V vsaki deseti hiši zmrznjena voda

Za Taverno se trije delavci Okrajnega vodovoda mučijo okrog zamrznjenih cevi pri javnem vodnjaku. Grejejo jih z električnimi grelci in jih skušajo oddajati. Ze ves teden jih gledamo pri tem delu, zdaj tu, zdaj tam. Zamrznilo so namreč skoraj vsi javni vodnjaki, nekateri celo večkrat, in vodovodne cevi ter vodomeri v okrog 300 zgradbah. Vsaka deseta hiša je brez vode, grobo predvidena škoda na napeljavah in vodomerih pa presega milijon dinarjev.

To se je zgodilo kljub opozorilu potrošnikom, naj puščajo odprte pipe in kljub zagotovitvi uprave vodovoda, da v ta namen porabljená voda ne gre v njihovo breme. Zanimivo pa je, da niso zamrznille vodovodne cevi niti v eni hiši, kjer so se pri napeljavi vode držali tehničnih predpisov, ki jih je dala uprava vodovoda. Prav tako nista niti najmanj poškodovana glavni vod in ulična napeljava.

O preskrbi le malo pohvalnega

Zaviham si ovratnik plašča in jo mahnem proti tržnici. Vstopim v trgovino s sadjem in zeljenjavo. Vse police prazne. Le na eni je nekaj limon, v kotu pa kup zmrznjenega krompirja. Ze več dni nobene zeljenjave, ne jabolka ne drugega

sadja. Prodajalka je pravkar postregla edini stranki. Nemirno prestopa za pultom in si drgne premrle roke.

»Mraz imate,« omenim mimogrede.

»Mraz,« pritrdi. »Električno peč so nam plombirali, druge pa nimamo.«

Ni edina, ki jo je zadela redukcija. Prav tako zmrzujejo skoraj v vseh trgovinah z živili in drugod. Ni strahu, da bi se stranke zadrževale več kot je potrebno. Razen tega pa se le redkokje lahko pohvalimo, da so zadovoljili svoje odjemalce.

Tudi v ribarnici je žalostno. Zaradi razburkanega morja ribiči ne morejo na lov in ribe lahko dobite le pri dveh stojnicah. Drugeče pa vse prazno. Glede ogrevanja sta se prodajalca »znašla«: zakurila sta v vedru. Prav nič ju ne moti oster zadržljiv dim, ki se dviga proti stropu.

Bolj živahno pa je pri mesarju, saj je mesnica skoraj polna ljudi, ki vneto razpravljajo o »mečem. Pri sluhnem. V precepu imajo podjetje Bor, ki je pustilo svoje odjemalce na cedilu v najhujši zimi. Nato pride na vrsto tržnica in posamezne trgovine v mestu. Ne morem reči, da bi bil slišal kaj posebno laskavih mnenj o naši preskrbi.

Na električnem omrežju celo osem okvar dnevno

Posebno me je zanimalo zakaj toliko prekinitev električnega toka in stopil sem na upravo Elektro Koper.

»Da, vsak dan imamo samo v Kopru 6 do 8 okvar na omrežju nizke napetosti. Razen tega pa je burja dvakrat poškodovala tudi 50 kv daljnovod,« je povedal tehnični vodja Cop, ko sem mu razložil, kaj bi rad.

Nič kaj prijetno ni v nezakurjenih trgovinah

»In nikar se temu ne čudite,« je pripomnil direktor, »saj je naravnost neverjetno, da ni vsega zmešalo na tla.«

Zvedel sem še to, da se imamo zahvaliti za okvare predvsem preobremenjenosti že tako stare in dotrajane napeljave in nediscipliniranim potrošnikom. »Pa tudi takšni se dobijo,« je dejal tovariš Cop in mi dal prebrati poročilo o kraji toka. Maks Peč, Ciril Strukelj in Dušan Vrabec iz Izole se bodo morali zaradi tega zagovarjati pred sodnikom za prerske. Deset dni so jih iskali in deset dni je bila Prečna ulica v Izoli skoraj vsak večer v

V ribarnici so se »znašli«

temi, ker so povzročili kratke stike.

Lahko bi nekaj napisal tudi o problemih podjetja. O pomanjkanju opreme, prevoznih sredstev in o drugih težavah. Toda o tem drugič. Danes bi šel rad z monterji na teren.

Monterji na delu

Ni mi bilo treba dolgo čakati. Iz postaje Ljudske milice na Skofijah so sporočili, da je burja pretrgala 10 kv daljnovod med Skofijami in Elerji. Dobro uro potem sem že bil z monterjama Borisom in Pe'rom na kraju okvare. Pomagati so jima prišli tudi monterji iz Dekanov.

Začeli so takoj z delom, ki je trajalo dobrih dvajset minut. Peter in njegov tovariš iz Dekanov sta splezala na drog, drugi so jima pomagali od spodaj. Poletj in ob lepem vremenu ni tako popravilo nobena umetnost, drugače pa je takrat, ko piha burja. Da se še na tleh komaj obdržiš pokoncu; kako šele piha deset metrov visoko na drogu, kjer ni nobenega zaveja. Zaradi mraza se železo lepi k rokam, plezalka drži po gladki površini betonskega stebra. Verjemite, da so minule neznansko dolge.

Videl sem to enkrat in vem, da

se bom v bodoče mnogo manj razburjal, če bo zmanjkalo toka ob podobnem vremenu.

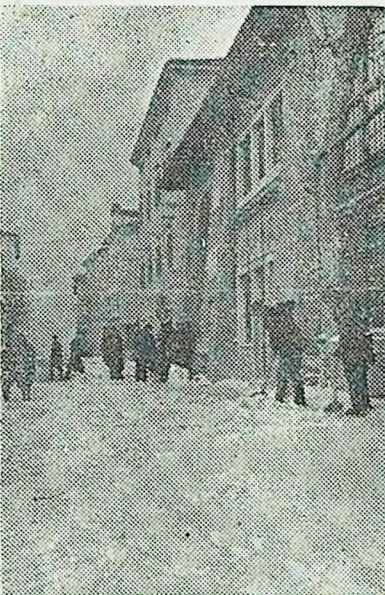
Srečo je imel!

To je bil Lojze Bučaj iz Skofij. O njem sta mi pripovedovala najprej miličnika Rado in Franc, nato pa mi je še sam opisal svojo dogodivščino, ki se je na srečo dobro končala. Šel je iz Skofij na Elerje in zadel na pretrgano žico daljnovoda. Nič hudega sluteč jo je prijel in že se je znašel kakih pet metrov pod stezo v grmovju. Ko je prišel k sebi, je videl, da mu je dobesedno prežgalo debelo volneno rokavico, na roki pa je dobil lažje opekline. Napetost 10.000 V ni šala, imel je res posebno srečo, da ga ni sežgalo.

»Moramo ga priporočati pri podjetju, da ga vzame za monterja,« je pripomnil Boris, ko smo se pogovarjali o tem na povratku v Koper.

Za nas ne sme biti nikoli premrzlo

Koliko jih je, ki lahko to rečejo. Omenil sem že vodovodne instalaterje in elektromonterje, toda z njimi še daleč ni izrpan seznam poklicev, za katere zima »ne velja«. Opravljati morajo svoje delo ne glede na zimo in mraz. V prvi vrsti so tu gasilci, pripravljeni da vsak čas pohitijo na pomoč, kamor je potrebno. Pogostoma je tulila sire-

Tudi pred Taverno ga je pošteno nametalo

na njihovega avtomobila te dni po koprskih ulicah, saj ga skoro ni bilo dneva, da bi se ne vžgal kak dimnik. S pravočasnim posegom so koprski gasilci zadušili več požarov, ki bi bili lahko nevarni. Nič manjše zasluge nimajo pripadniki Ljudske milice, ki so skrbeli za varnost, dalje so tu zdravniki in bolnišni osebje in še mnogi drugi

Se pet, deset minut in daljnovod bo spet v redu

— vsi ljudje, ki jim je zima naložila na pleča še nova bremena.

To je le nekaj sličic iz Kopra iz dni, ko je živo srebro v toplomerih padlo na 12 stopinj pod ničlo in je burja zavijala okrog oglov s sto kilometri na uro. Površne in bežne sličice o mestu in ljudeh v ledenem oklepu zime.

iv

Proslave Prešernovega dne

(Nadaljevanje s 5. strani)

fanija iz Hruševja in Alojz Blažek). Program so lepo dopolnili gostje iz Postojne in domači mandolinisti, ki jih vodi tov. Ciril Komar iz Razdrtega.

Bilov

V IDRIJI

Na predvečer našega kulturnega praznika je Društvo učiteljev in profesorjev priredilo program, ki je bil posvečen pesniku Antonu Aškercu. Slavnostni govor je imel prof. Janko Flander. Sledile so recitacije Aškercovih pesmi ob igranju Beethovnov sonate in Chopinovega valčka. Na klavirju je igral tov. Erjavec.

Drugi dan so pripravili proslavo dijaki-osmošolci, in sicer v veliki rudniški dvorani. Proslavi so prisostvovali zastopniki ljudske oblasti in prosleve. Uvodni govor je imela dijakinja Anica Zon'a. Svoja nadaljnja izvajanja so idrijski osmošolci posvetili kraškemu pesniku Srečku Kosovelu. O njegovem življenju je govorila osmošolka Jožica Grošelj.

P. D.

V SEŽANI

Proslava je bila na sežanski gimnaziji. S svojim nastopom sta posebno uspela dijaka Dušan Ambrožič in Neva Macarol. Gimnazijski pevski zbor je pod vodstvom tov. Majde Hauptmanove zapel več pesmi.

Predavanje o Prešernu je pripravila šestošolka Lea Hreščak.

P. R.

Toda Tono je vztrajal s svojo prošnjo. Njemu je bil samo vnuk, toda on je hotel videti svojega sina... Kako neki bo zmogel pregnati prikazen tistega telesa, ki je potopljeno v jezeru, pokrito z blatom, in ki ga živali žrejo, ne da bi ga pokopal vsaj tako, kakor pokopljejo najbolj nevedne?... Saj so tako pokopali tudi Sangonero!... O, mučil se je in trpel celo življenje, da bi sinu zagotovil blagostanje, zdaj pa da bi ga zapustil tako, da ne bi niti vedeli, kje je njegov grob, kakor mrhovino, ki jo vržejo v jezero!... Ne, ne! On, njegov oče, tega ne more dovoliti! To bi bila nečloveška krutost!... Saj ne bi mogel niti veslati po jezeru ob misli, da plove njegov čoln nad sinovim truplom.

— Oče... oče!... je prosil njegov glas, medtem ko ga je budil iz spanja.

Paloma se je kar nenadoma dvignil z grožnjo v očeh.

Ali ga bo pustil pri miru ali ne! Da bi se iskal podleža? Spati se mu hoče!... Prav nič se mu ne ljubi premečavati tisto blato v nevarnosti, da odkrije ljudem nečast, ki je zadela njihovo družino.

— Toda povej mi, kje je!...

Sam pojdem, nihče me ne bo videl, samo kraj mi naznači! Če pa misli molčati, tedaj bo on celo življenje raziskoval jezersko dno, pa čeprav bo postalo vse očito.

— V makiji blizu Bolodra! — je končno izdaval Paloma. — Mučiti se boš moral precej, če ga boš hotel najti. — Nato je

ponovno sklopil veke in povsili glavo, da ne bi zgubil tako dragocenega spanja.

Tono je namignil Bordi. Vzela sta lopate, prekle in trizobe. Prižgala sta leščerbo in šla skozi vas, ki je spala v skrivnostni noči.

Črni čoln s svetilko, ki se je gugala na nosu ladje, se je pomikal v makijo. Zdelo se je, kot da rdeča zvezda blodi med ločjem.

Ob prvi jutranji svetlobi je leščerba ugasnila. Po dveh urah tesnobe sta bila našla truplo; tam je bilo, kjer je označil ded. Z glavo zarito v blato, medtem ko so noge molele iz vode, kot bi plavale. Na prestreljenih prsih je bil velik krvav madež.

S trizobom sta ga izvlekla iz blatnega dna. Ko je Tono potapljal priostreno orodje, mu je bilo, ko da si ga zbada v svoje lastno meso.

Prevoz je bil počasen in mučen; strah, da ju ne bi kdo opazil, ju je prisilil, da sta opazovala naokoli. Borda je še vedno ihtela. Na kljuno stoji je s preklo potiskala mrtvaški čoln, oče ji je pomagal na krnu. Samomorilčevo truplo je ležalo na dnu čolna, med dvema nemima in žalostnima postavama, ki sta se jasno odražali na nebesu.

Priveslala sta do Tonovega polja, na umeten svet, ki sta ga Tono in Borda ped za pedjo nakopila z lastnimi rokami z nepopustljivo vztrajnostjo.

Tono in Borda sta dvignila truplo in ga položila na zemljo, počasi, počasi, kot bi bilo telo kakega ranjenca, ki bi se lahko prebudil iz globokega spanja. Nato sta prišla za lopati in izkopala jama.

Pred nekaj dnevi sta v koših vozila na to mesto prst, taisto zemljo, ki bo sedaj pokrivala družinsko sramoto.

Na obzorju se je plazila prva sončna svetloba, ko sta

spustila truplo v jama, v katero se je od vseh strani natekala voda.

Mrzla in modra svetloba je preplavljala Albufero ter metala na njeno gladino kovinski odblesk. Prve ptičje jate so prečkale sivino neba.

Tono je zadnjikrat pogledal sina. Nato je okrenil glavo, kot bi ga bilo sram zaradi solza, ki so mu tekale po licih. Tu se je končavalo njegovo življenje. Dolga leta, ki so se vlekla kar v neskončnost, se je boril z zlo vodo, navdušen ob misli, da bo ustvaril neko srečo. Ne da bi se zavedal pa je ustvaril grob lastnemu sinu!...

Tlačil je to prst, ki je skrivala vse njegovo bistvo. Najprej ji je plemenito podaril svoj pót, svojo mladost, svoje iluzije. Zdaj, ko bi jo moral oploditi z gnojem, ji je dajal svoje srce, svojega sina, naslednika, svoje edino upanje. Tako je bilo delo dovršeno.

Zemlja ne bo izostala pri svojem plodovitem poslanstvu. Nad Tonetovim grobom si bo leto za letom sledila žetev, leto za letom bo morje klasov valovilo nad njegovim grobom.

In on?... Čemu bi še živel?...

Jokal je nad svojo nesrečo, nad svojim nesmiselnim in praznim življenjem, nad praznino jutrišnjega dne in še naslednjih vseh, nad samoto, ki ga bo odslej spremljala celo življenje, ki bo do skrajnosti enolično, zagrenjeno kot jezero, ki se je blestelo pred njegovimi očmi in ni imelo na sebi niti enega čolna, ki bi se zarezal v njegovo gladino.

Medtem ko je Tonova bolečina kot obupen krik preklala mir nastajajoče zore, se je Borda za očetovim hrbtno sklonila nad rob jame in pritisnila na svinčenastosi obraz goreč in poželjiv poljub svoje nemogoče ljubezni in tako samo pred skrivnostjo smrti razkrila zadrževano strast svojega življenja.

KONEC

Prevedel in opombe napisal Marijan Brecelj.